

AİLE ENSTİTÜSÜ

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
AİLE ENSTİTÜSÜ

Evlilik ve Doğurganlığın Çok Boyutlu Perspektiften Karşılaştırmalı İncelenmesi

DENEYİMLER • ALGILAR • PLANLAR

SAHA ARAŞTIRMASI RAPORU

AİLE ENSTİTÜSÜ

Evlilik ve Doğurganlık

Evlilik ve Doğurganlığın

Çok Boyutlu Perspektiften Karşılaştırmalı İncelenmesi

DENEYİMLER • ALGILAR • PLANLAR

SAHA ARAŞTIRMASI RAPORU

Evlilik ve Doğurganlığın

Çok Boyutlu Perspektiften Karşılaştırmalı İncelenmesi

DENEYİMLER, ALGILAR VE PLANLAR

YAYINCI Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

YÜRÜTÜCÜ Aile Enstitüsü

SAHA UYGULAYICISI Türkiye İstatistik Kurumu

İŞ BİRLİĞİ Enstitü Sosyal

YAYIN YILI 2026

Copyright © 2026. Bu yayının tüm hakları T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına aittir. Bakanlığın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılması, yayımı veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Kızılay Mah. Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:6 Çankaya/ANKARA

0 (312) 705 42 13

aile.enstitusu@aile.gov.tr

aile.gov.tr/aile-enstitusu/

İçindekiler

ÖN SÖZ	5
AMAÇ	6
YÖNTEM	10
Evren ve Örneklem.....	10
Veri Toplama Aracı.....	11
Veri Toplama Yöntemi.....	11
Veri Analizi.....	12
BULGULAR	13
1. Katılımcı Profili.....	14
2. Deneyimler.....	16
2.1. Evlilik.....	16
2.2. Doğum.....	21
2.3. Çocuk Bakımı.....	31
3. Algılar.....	34
3.1. Normatif Değerlendirmeler.....	34
3.2. Çocuk Sahibi Olmanın Anlamı.....	46
4. Planlar.....	62
4.1. Evlenmeye Dair Planlar.....	62
4.2. Çocuk Sahibi Olmaya Dair Planlar.....	66
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	75

ÖN SÖZ

Medeniyetimizin en köklü kurumu olan aile; dayanışmanın, kültürel sürekliliğin ve toplumun her bir ferdi için güçlü bir geleceğin temel taşıdır. Nüfus yapısı ise bir ülkenin yalnızca demografik görünümünü değil; sosyal refahını, üretim kapasitesini, milli güvenliğini ve kuşaklar arası devamlılığını belirleyen stratejik bir unsurdur. Bugün aile kurumu ve nüfus yapısı, küresel ölçekte yaşanan hızlı dönüşümlerin etkisiyle yeni ve çok boyutlu bir dönemeçten geçmektedir. Söz konusu dönüşümlerle birlikte değişen yaşam öncelikleri, evlilik kararlarını ve doğurganlık eğilimlerini köklü biçimde etkilemiş; bu etkiyle ortaya çıkan sorunlar artık pek çok ülkenin ortak gündem maddesi hâline gelmiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın liderliğinde ilan edilen Aile ve Nüfus On Yılı (2026-2035), aile kurumunun güçlendirilmesine ve demografik yapımızın uzun vadeli bir perspektifle ele alınmasına yönelik güçlü bir iradenin ifadesidir. Bu vizyon; aileyi koruyan, destekleyen ve kuşaklar arası dayanışmayı pekiştiren politikaların bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde geliştirilmesini hedeflemekte; nüfus yapısında meydana gelen değişimlere karşı bilimsel temelli ve kapsayıcı politika araçlarının üretilmesini zorunlu kılmaktadır.

Türkiye'nin demografik çeşitliliğini temsil eden bir örneklem üzerinden derlenen verilerle şekillenen bu araştırma; evlilik ve doğurganlık olgularını deneyim, algı ve plan boyutlarıyla kapsamlı bir şekilde mercek altına almaktadır. Üç kuşağı birden kapsayan ve bölgesel farklılıkları ele alan yapısıyla araştırma, Türkiye'nin demografik portresini yalnızca anlık bir fotoğraf olarak değil, geçmişten geleceğe uzanan dinamik bir süreç olarak sunmaktadır. Araştırma bulgularıyla ortaya konan tablo, başta Bakanlığımız olmak üzere tüm paydaşlarımız için hem bir sorumluluk çerçevesi hem de politika geliştirme süreçlerimize yön verecek kritik bir referans kaynağı niteliği taşımaktadır.

Bu kıymetli çalışmanın yürütülmesinde katkı sunan Türkiye İstatistik Kurumu ve Enstitü Sosyal'in değerli yöneticileri ve personeline, araştırmacılara, saha ekiplerine, görüşmelere zaman ayıran her bir katılımcıya ve emeği geçen çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Araştırmanın Aile ve Nüfus On Yılı vizyonuyla hayata geçirilecek politikaların bilimsel veriye dayalı, bütüncül ve stratejik bir anlayışla yapılandırılmasına önemli katkılar sağlamasını temenni ediyorum.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI

Amaç

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de evlilik ve doğurganlık olgularının deneyim, algı ve plan boyutlarıyla cinsiyet (kadın ve erkek), doğurganlığa ilişkin farklı deneyimlere sahip kuşaklarda bulunan kişiler ve toplam doğurganlık hızı açısından farklı tipolojilerde yer alan bölgeler üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmesidir.

Deneyim boyutu, kişilerin tecrübe ettiği evlilik ve doğum süreçlerine; algı boyutu, evliliğe ve doğurganlığa ilişkin değer, tutum ve beklentilere; plan boyutu ise bireylerin gelecekte evlenme ve çocuk sahibi olma niyetlerine işaret etmektedir. Bu üç boyutun bir arada incelenmesi, yalnızca “ne yaşandığını” değil, aynı zamanda bu yaşananların nasıl anlamlandırıldığını ve ileriye dönük tercihleri nasıl biçimlendirdiğini görmeyi mümkün kılmaktadır.

Cinsiyet eksenini, evlilik ve doğurganlığa ilişkin deneyim, algı ve planların kadınlar ile erkekler arasında ne ölçüde farklılaştığını ortaya koymayı; kuşak eksenini, farklı doğurganlık deneyimleri edinmiş gruplar arasındaki değişimi; bölge eksenini ise toplam doğurganlık hızı bakımından farklı tipolojilerde konumlanan bölgeler arasındaki örüntü farklılıklarını çözümlenmeyi hedeflemektedir.

Kuşak Sınıflandırması

Farklı doğurganlık deneyimleri bağlamında kuşaklara ilişkin operasyonel tanımlar

I

I. KUŞAK

En az 1 torun sahibi olan kişiler

II

II. KUŞAK

En az 1 çocuk sahibi olan kişiler

III

III. KUŞAK

Çocuk sahibi olmayan kişiler

Yüksek Doğurganlık:

2023 yılında doğurganlık hızının en yüksek olduğu 3 il

ŞANLIURFA • ŞIRNAK • MARDİN

Yüksek Farklılaşma:

2009-2023 yıllarında doğurganlık hızında
yüzdelerik olarak en çok düşüş yaşanan 3 il

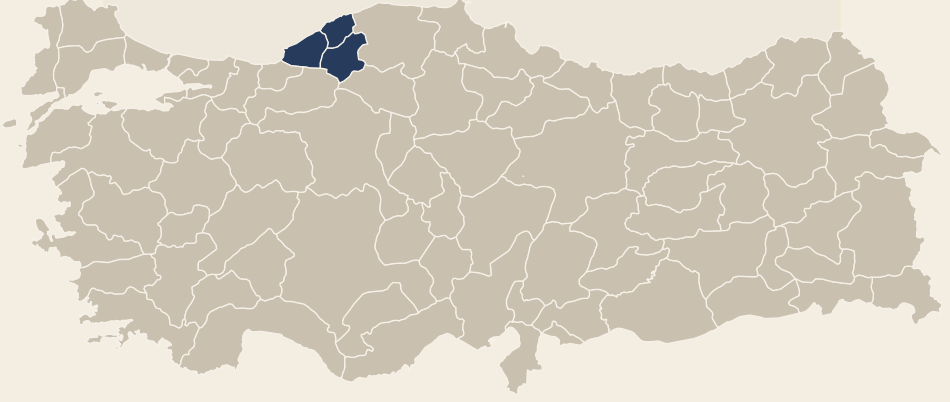
VAN • AĞRI • SİİRT

Düşük Doğurganlık:

2023 yılında doğurganlık hızının en düşük olduğu 3 il

BARTIN • KARABÜK • ZONGULDAK

Düşük Farklılaşma:

2009-2023 yıllarında doğurganlık hızında
yüzdelerik olarak en çok düşüş yaşanan 3 il

KIRKLARELİ • BALIKESİR • MANİSA

Yöntem

Nicel yöntemle yürütülen araştırma, kesitsel tarama deseni çerçevesinde tasarlanmıştır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın hedef evreni Ağrı, Balıkesir, Bartın, Mardin, Karabük, Kırklareli, Manisa, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van ve Zonguldak illerinde yaşayan 18-65 yaş aralığında bulunan T.C. vatandaşı kişilerden oluşmaktadır. Örneklem tasarımı, çok aşamalı küme örnekleme yöntemi ile Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

12

İL

6.530

HANE ADRESİ

653

KÜME

10.408

KATILIMCI

Birinci Aşama Örnekleme Birimi: ADNKS'ye göre içinde en az bir fert bulunan ortalama 100 hane halkı adresinden oluşan kümelerdir. Birinci aşamada, 653 küme büyüklüğüne orantılı olasılıklı olarak rastgele seçilmiştir.

İkinci aşama örnekleme birimi: Örneğe çıkan kümelerden rastgele olarak seçilen hane halkı adresleridir. Bu aşamada, her bir seçilmiş küme içinden 10'ar hane halkı adresi sistematik olarak seçilmiştir.

Tahmin boyutu: Bölgesel doğurganlık tipolojilerine göre belirlenen 4 temel tabakada (yüksek doğurganlık, düşük doğurganlık, yüksek farklılaşma, düşük farklılaşma) tahmin üretecek şekilde tasarlanmıştır.

Örnek hacmi: Araştırmanın örnekleme hacmi 6.530 hane halkı adresidir.

Ağırlıklandırma: Çalışmanın ağırlıklandırma sürecinde il düzeyinde seçilme olasılığına göre tasarım ağırlıkları hesaplanmıştır. Çalışmanın cevapsızlık düzeltilmesi fert, hane ve blok düzeyinde yapılmıştır. Son olarak kalibrasyon uygulaması yapılmış ve bu uygulamada araştırma kapsamında belirlenen 4 tabakadaki kentleşme derecesi dağılımı, 4 tabakadaki yaş grubu-cinsiyet dağılımı ve il dağılımı kullanılarak nihai ağırlıklar hesaplanmıştır.

VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmanın soru formu 2 bölümden oluşmaktadır:

- Hanehalkı Fertlerinin Temel Özellikleri
- Fert Soru Formu (Sosyodemografik Bilgiler, Deneyimler, Algılar ve Planlar)

Soru formlarında somut bir özelliği, olguyu, olayı ölçmeye yönelik objektif sorular ve kişilerin bir durum ve olay karşısında subjektif algısını ölçmeye yönelik sorular olmak üzere iki tür soru tipi yer almıştır.

VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Veriler TÜİK tarafından 11 Kasım – 10 Aralık 2024 tarihleri aralığında 10.408 katılımcıya ulaşılarak gerçekleştirilen saha uygulamasında bilgisayar destekli yüz yüze görüşme (CAPI) yöntemi ile derlenmiştir. Bu yöntem gereği, anketörler haneleri ziyaretleri esnasında taşınabilir bilgisayarlarındaki veri giriş programını kullanarak soruları hane halkında bulunan fertlere yöneltilmiş ve aldıkları cevabı doğrudan bilgisayara kaydetmiştir. Fertlere yüz yüze ulaşılamaması durumunda bilgisayar destekli telefonla görüşme (CATI) yöntemi ile anket uygulanmıştır.

VERİ ANALİZİ

Araştırmanın veri analizi, Python 3.11.9 sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte örneklem grubunun yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim düzeyi gibi temel demografik özellikleri, betimleyici istatistiklerle ortaya konulmuş; frekans değerleri, ortalama ve yüzde dağılımları hesaplanarak veri yapısı anlaşılır hâle getirilmiştir. Ardından değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve sayısal veriler aracılığıyla anlamlı bulgulara ulaşılmıştır.

Diğer yandan analizde kullanılan beşli likert tipi yanıt ölçekleri, değerlendirme kolaylığı sağlamak amacıyla üçlü bir gruplamaya tabi tutulmuştur. Buna göre;

- Pozitif destek “Kesinlikle katılıyorum” ve “Katılıyorum” yanıtlarını,
- Negatif destek “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle katılmıyorum” yanıtlarını ifade etmektedir. Bu sınıflandırma hem metin içinde yapılan yorumlarda hem de grafiklerde kullanılan oranların hesaplanmasında temel alınmıştır.

Bulgular

Veri analizi neticesinde elde edilen bulgular; cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojilerine göre "katılımcı profili" ile "deneyimler" "algılar" ve "planlar" ana başlıkları çerçevesinde sunulmuştur.

01 KATILIMCI PROFİLİ

02 DENEYİMLER

03 ALGILAR

04 PLANLAR

01 KATILIMCI PROFİLİ

Toplam sayısı 10.408 olan katılımcıların cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi göre dağılımı şu şekildedir:

Cinsiyet DAĞILIMI

Katılımcıların %53,05'ini (5.521) kadınlar, %46,95'ini (4.887) erkekler oluşturmaktadır.

KADIN %53,05 5.521 Katılımcı	ERKEK %46,95 4.887 Katılımcı

Kuşak DAĞILIMI

Katılımcıların %21,57'si (2.245 kişi) I. kuşak, %52,07'si (5.419 kişi) II. kuşak ve %26,36'sı (2.744 kişi) III. kuşak temsilcilerinden oluşmaktadır.

I. KUŞAK %21,57 <i>En az 1 torun sahibi olan kişiler</i> 2.245 Kişi	II. KUŞAK %52,07 <i>En az 1 çocuk sahibi olan kişiler</i> 5.419 Kişi	III. KUŞAK %26,36 <i>Çocuk sahibi olmayan kişiler</i> 2.744 Kişi

Bölgesel Doğurganlık Tipolojisi DAĞILIMI

Katılımcıların yüksek doğurganlık, %22,34'ü (2.325 kişi) düşük doğurganlık, %27,82'si (2.895 kişi) yüksek farklılaşma ve %22,02'si (2.292 kişi) düşük farklılaşma illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK İLLERİ Şanlıurfa • Şırnak • Mardin

%27,82

2023 yılında doğurganlık hızının en yüksek olduğu 3 il

2.896 Kişi

DÜŞÜK DOĞURGANLIK İLLERİ Bartın • Karabük • Zonguldak

%22,34

2023 yılında doğurganlık hızının en düşük olduğu 3 il

2.325 Kişi

YÜKSEK FARKLILAŞMA İLLERİ Van • Ağrı • Siirt

%27,82

2009-2023 yıllarında doğurganlık hızında en çok düşüş yaşanan 3 il

2.895 Kişi

DÜŞÜK FARKLILAŞMA İLLERİ Kırklareli • Balıkesir • Manisa

%22,02

2009-2023 yıllarında doğurganlık hızında en çok düşüş yaşanan 3 il

2.292 Kişi

02 DENEYİMLER

Bu bölüm; evlilik, doğum ve çocuk bakımı süreçlerine ilişkin olgusal verilerin kuşak, bölgesel doğurganlık tipolojisi ve cinsiyet değişkenleri temelinde analizini içermektedir. Bireylerin yaşam döngüleri boyunca edindikleri bu deneyimler, Türkiye'nin demografik yapısındaki değişimin somut yansımalarını ortaya koymak amacıyla karşılaştırmalı bir perspektifle sunulmuştur.

2.1. EVLİLİK

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde %74,14'ünün "evli", %20,64'ünün "hiç evlenmemiş", %3,03'ünün "boşanmış" ve %2,20'sinin "eşi ölmüş" olduğu görülmektedir.

MEDENİ DURUM DAĞILIMI			
%74,14 EVLİ	%20,64 HIÇ EVLENMEMİŞ	%3,03 BOŞANMIŞ	%2,20 EŞİ ÖLMÜŞ

"Evli" olanlar %74,52 oranı ile kadınlar, "hiç evlenmemiş" olanlar %23,43 ile erkekler, "boşanmış" olanlar %3,71 ile ve "eşi ölmüş" olanlar %3,60 ile kadınlar arasında daha yüksektir.

CİNSİYET VE MEDENİ DURUM	
"EVLİ OLANLAR" %74,52 Kadın	"HIÇ EVLENMEMİŞ" %23,43 Erkek
"BOŞANMIŞ" %3,71 Kadın	"EŞİ ÖLMÜŞ" %3,60 Kadın

Kuşaklar bakımından incelendiğinde III. kuşakta “hiç evlenmemiş” olanların (%77,88), I. kuşakta (%90,07) ve II. kuşakta (%95,28) ise “evli” olanların en yüksek oranda olduğu görülmektedir.

KUŞAKLARDA EN YÜKSEK ORANLAR		
I. KUŞAK İÇİNDE %90,07 “Evli”	II. KUŞAK İÇİNDE %95,28 “Evli”	III. KUŞAK İÇİNDE %77,88 “Hiç evlenmemiş”

Bölgesel doğurganlık tipolojisi bakımından ise “evli” olanlar tüm bölgelerde %72,95 (yüksek farklılaşma) ile %76,22 (düşük farklılaşma) aralığında en yüksek orandadır.

BÖLGELERE GÖRE “EVLİ” ORANLARI			
YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa
%73,58	%74,24	%72,95	%76,22

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında “hiç evlenmemiş” olanların oranı en yüksek düzeyde yüksek doğurganlık illerindeki III. kuşak erkeklerde (%83,59), “evli” olanların oranı en yüksek düzeyde yüksek doğurganlık illerindeki II. kuşak erkeklerde (%99,15), “boşanmış” olanların oranı en yüksek düzeyde düşük farklılaşma illerindeki II. kuşak kadınlarda (%6,77) ve “eşi ölmüş” olanların oranı en yüksek düzeyde düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak kadınlarda (%13,35) görülmektedir.

MEDENİ DURUMDA EN YÜKSEK ORANLAR

EN YÜKSEK "HİÇ EVLENMEMİŞ"

%83,59

Yüksek Doğurganlık İllerindeki
III. Kuşak Erkekler

EN YÜKSEK "EVLİ"

%99,15

Yüksek Doğurganlık İllerindeki
II. Kuşak Erkekler

EN YÜKSEK "BOŞANMIŞ"

%6,77

Düşük Farklılaşma İllerindeki
II. Kuşak Kadınlar

EN YÜKSEK "EŞİ ÖLMÜŞ"

%13,35

Düşük Farklılaşma İllerindeki
I. Kuşak Kadınlar

Evlilik yapmış olan katılımcıların yaşam boyunca gerçekleştirdiği toplam evlilik sayısı dağılımı incelendiğinde, bir kez evlenme oranının %96,28 olduğu görülmektedir.

TOPLAM EVLİLİK SAYISI

%96,28

%3,72

%100

■ 1

■ 1+

Yaşam boyunca toplam evlilik sayısının birden fazla olması oranı erkeklerde (%4,06) kadınlardan (%3,43) daha yüksektir.

KADINLARDA 1+ EVLİLİK

%3,43

ERKEKLERDE 1+ EVLİLİK

%4,06

Kuşaklar bakımından iki veya daha fazla kez evlenme oranı en yüksek %4,64 ile I. kuşaktadır.

KUŞAKLARA GÖRE BİR DEN FAZLA EVLİLİK ORANLARI		
I. KUŞAKTA %4,64	II. KUŞAKTA %3,31	III. KUŞAKTA %3,95

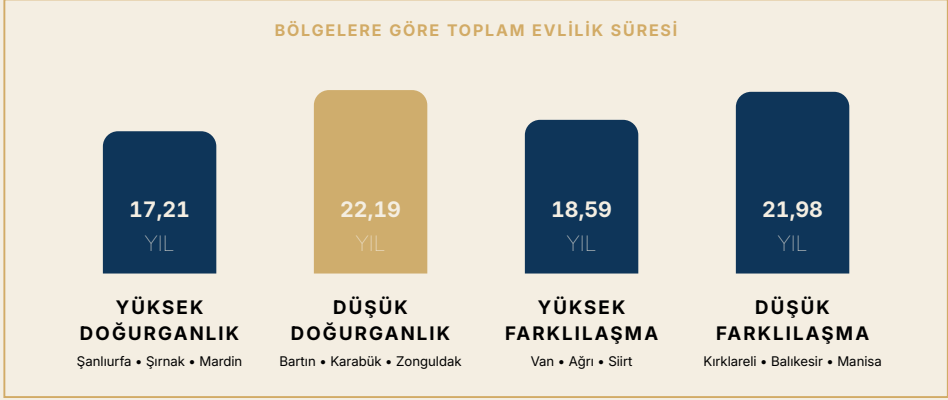
Bölgesel doğurganlık tipolojisi bakımından iki veya daha fazla kez evlenme deneyimi en yüksek oranda düşük farklılaşma (%5,44) illerindedir.

BÖLGELERE GÖRE BİR DEN FAZLA EVLİLİK ORANLARI			
YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %2,87	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %5,12	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %1,86	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %5,44

Evlilik yapmış olan katılımcıların toplam evlilik süresi ortalaması 19,84 yıl olup cinsiyet bakımından incelendiğinde kadınlarda (20,16 yıl) erkeklerden (19,45 yıl) daha uzundur.

KADINLARDA 20,16 yıl	TOPLAM EVLİLİK SÜRESİ ORTALAMASI 19,84 yıl	ERKEKLERDE 19,45 yıl

Toplam evlilik süresi ortalamasının kuşaklar bakımından I. kuşakta (34,35 yıl) II. ve III. kuşaklardan (15,28 yıl - 6,88 yıl); bölgesel doğurganlık tipolojisi bakımından düşük doğurganlık illerinde (22,19 yıl) diğerlerinden daha uzun olduğu görülmektedir.

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde ise en uzun evlilik süresinin düşük doğurganlık illerindeki I. kuşak kadınlar (36,09 yıl), en kısa sürenin ise yüksek doğurganlık illerindeki III. kuşak erkekler (5,00 yıl) arasında olduğu görülmektedir.

2.2. DOĞUM

Ortalama canlı doğum sayısı 3,30 olup kadın ve erkek katılımcılar için oldukça yakın düzeydedir (kadınlarda: 3,32; erkeklerde: 3,27).

KADINLARDA	ORTALAMA CANLI DOĞUM SAYISI	ERKEKLERDE
3,32	3,30	3,27

Kuşaklar arasında 2 canlı doğum farkı bulunmakta olup I. kuşakta 4,72 olan canlı doğum sayısı II. kuşakta 2,71'dir.

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından incelendiğinde yüksek doğurganlık ve yüksek farklılaşma bölgelerinde 4 civarında iken düşük doğurganlık ve düşük farklılaşma illerinde 2 civarına düşmektedir.

BÖLGELERE GÖRE CANLI DOĞUM SAYISI

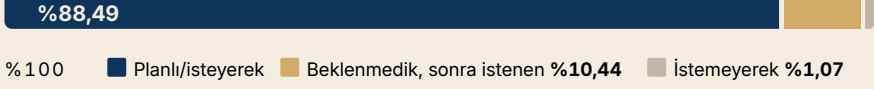
YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak	YÜKSEK FARKLI LAŞMA Van • Ağrı • Siirt	DÜŞÜK FARKLI LAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa
4,33	2,34	4,07	2,16

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında ise en yüksek ortalamanın yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkekler (7,32), en düşük ortalamanın ise düşük farklılaşma illerindeki II. kuşak kadınlar ve erkekler (1,95) arasında olduğu görülmektedir.

EN YÜKSEK 7,32 <i>Yüksek Doğurganlık İllerindeki</i> I. Kuşak Erkekler	EN DÜŞÜK 1,95 <i>Düşük Farklılaşma İllerindeki</i> II. Kuşak Kadınlar ve Erkekler

En az bir kez evlilik yapmış olan katılımcılar arasında en yaygın çocuk sahibi olma kararı şekli “planlı/isteyerek” olarak karşımıza çıkmaktadır (%88,49). “Beklenmedik, daha sonra istenen” ve “istemeyerek” oranları kadınlarda (%11,69 - %1,36) erkeklerden (%8,93 - %0,72) daha yüksek orandadır.

ÇOCUK KARARININ GENEL DAĞILIMI

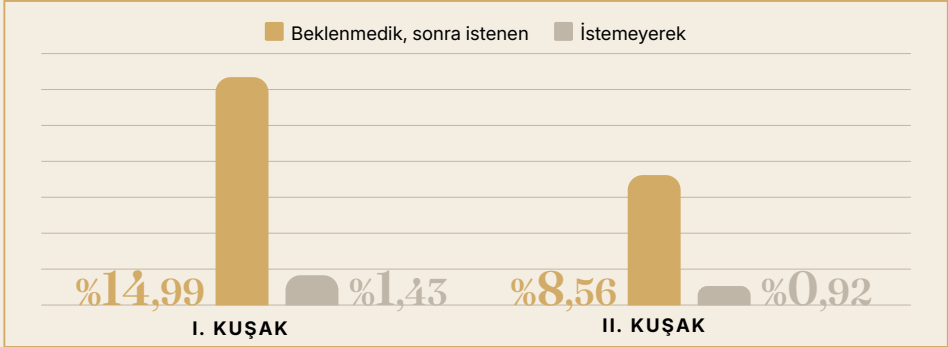
KADINLARDA

BEKLENMEDİK/ SONRADAN İSTENEN **%11,69**
İSTEMEYEREK **%1,36**

ERKEKLERDE

%8,93 BEKLENMEDİK/ SONRADAN İSTENEN
%0,72 İSTEMEYEREK

“Beklenmedik, daha sonra istenen” ve “istemeyerek” oranları I. kuşakta (%14,99 - %1,43) II. kuşaktan (%8,56 - %0,92) ve yüksek farklılaşma illerinde (%14,35 - %1,52) diğerlerinden daha yüksek oranlardadır.

YÜKSEK
DOĞURGANLIK
Şanlıurfa • Şırnak • Mardin

%5,63

%0,77

DÜŞÜK
DOĞURGANLIK
Bartın • Karabük • Zonguldak

%11,83

%0,92

YÜKSEK
FARKLILAŞMA
Van • Ağrı • Siirt

%14,35

%1,52

DÜŞÜK
FARKLILAŞMA
Kırklareli • Balıkesir • Manisa

%10,22

%1,06

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte incelendiğinde “planlı/isteyerek” karar şeklinin en yüksek düzeyde yüksek doğurganlık illerindeki II. kuşak erkekler (%96,20), “beklenmedik, daha sonra istenen” ve “istemeyerek” karar şekillerinin en yüksek düzeyde yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak kadınlarda (%26,32-%2,48) olduğu görülmektedir.

EN YÜKSEK ORAN	PLANLI/İSTEYEREK	BEKLENMEDİK/SONRADAN İSTENEN	İSTEMEYEREK
	%96,20	%26,32	%2,48
	<i>Yüksek Doğurganlık İllerindeki II. Kuşak Erkekler</i>	<i>Yüksek Farklılaşma İllerindeki I. Kuşak Kadınlar</i>	<i>Yüksek Farklılaşma İllerindeki I. Kuşak Kadınlar</i>

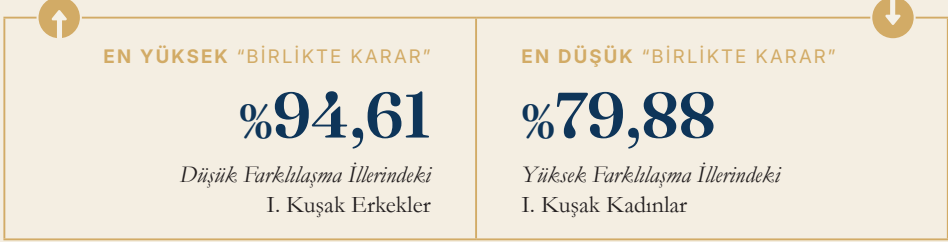
En az bir kez evlilik yapmış olan katılımcılar arasında çocuk sahibi olma kararının alınmasında eşler arasındaki fikir birliği incelendiğinde “birlikte karar aldık” seçeneğinin %90,97 ile en yaygın seçenek olduğu, bunu %4,38 ile “eşim daha çok istedi” seçeneğinin izlediği görülmektedir.

BİRLİKTE KARAR ALDIK	EŞİM DAHA ÇOK İSTEDİ	BEN DAHA ÇOK İSTEDİM	BEN İSTEMEDİM	EŞİM İSTEMEDİ
%90,90	%4,38	%3,76	%0,80	%0,09

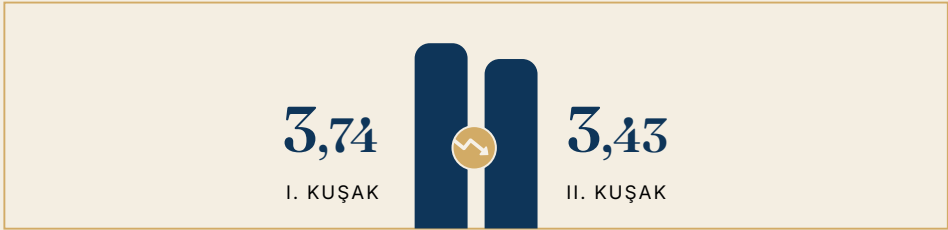
Birlikte karar alma oranı erkeklerde (%92,37) kadınlardan (%89,81), II. kuşakta (%91,91) I. kuşaktan (%88,71) ve düşük farklılaşma illerinde (%93,11) diğerlerinden daha yüksek düzeydedir.

BİRLİKTE KARAR ALDIK			
ERKEKLER		KADINLAR	
%92,37		%89,81	
I KUŞAK		II KUŞAK	
%88,71		%91,91	
YÜKSEK DOĞURGANLIK	DÜŞÜK DOĞURGANLIK	YÜKSEK FARKLILAŞMA	DÜŞÜK FARKLILAŞMA
%91,58	%91,52	%88,00	%93,11

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde “birlikte karar alma” oranının düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde %94,61’e yükseldiği, yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak kadınlarda %79,88’e düştüğü görülmektedir.

En az bir kez evlilik yapmış olan katılımcılar arasında evlilik ile ilk canlı doğum arasında geçen süre ortalama 3,52 yıldır. Bu süre kadınlar ve erkekler arasında belirgin farklılık göstermemekte iken I. kuşakta II. kuşağa göre %9 daha uzundur.

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en uzun süre 4,58 yıl ile yüksek farklılaşma illerindedir.

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında en uzun sürenin 6,03 yıl ile yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde, en kısa sürenin 2,19 yıl ile düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde olduğu görülmektedir.

	EN UZUN SÜRE 6,03 yıl Yüksek Farklılaşma İllerindeki I. Kuşak Erkekler	EN KISA SÜRE 2,19 yıl Düşük Farklılaşma İllerindeki I. Kuşak Erkekler	

En az bir kez evlilik ve canlı doğum yapmış, çocuk kararını planlı veya isteyerek almış katılımcıların çocuk sahibi olma kararı alınması ile hamilelik arasındaki ay farkı ortalama 9,55 aydır.

KADINLAR 9,57 ay	KARARI ALINMASI İLE HAMİLELİK ARASINDAKİ AY FARKI ORTALAMASI 9,55 ay	ERKEKLER 9,53 ay

Bu süre kadınlar ve erkekler ya da I. ve II. kuşak arasında belirgin farklılık göstermemekte olup bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından düşük doğurganlık illerinde 10,30 aya çıkarken düşük farklılaşma illerinde 8,76 aya düşmektedir.

I KUŞAKTA 9,73 ay		II KUŞAKTA 9,48 ay	
YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin 10,25 ay	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak 10,30 ay	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt 8,83 ay	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa 8,76 ay

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte incelendiğinde en uzun sürenin 12,31 ay ile düşük doğurganlık illerindeki I. kuşak erkeklerde, en kısa sürenin 7,04 ay ile düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde olduğu görülmektedir.

En az bir kez evlilik yapmış ve birden fazla çocuğu olan katılımcıların çocukları arasındaki ay farkı ortalama 36,65 aydır. Bu süre kadınlar ve erkekler arasında belirgin farklılık göstermemekte olup I. kuşakta II. kuşağa göre %15 daha kısadır.

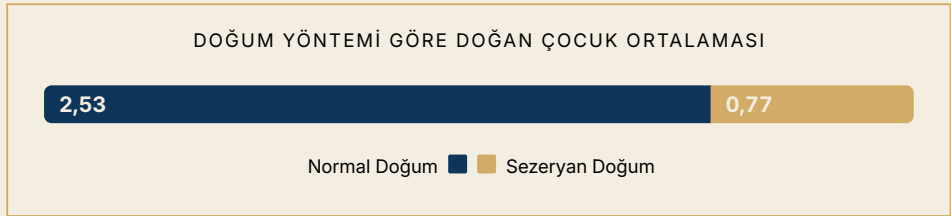
Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en uzun süre 49,74 ay ile düşük farklılaşma, en kısa süre 26,65 ay ile yüksek doğurganlık illerindedir.

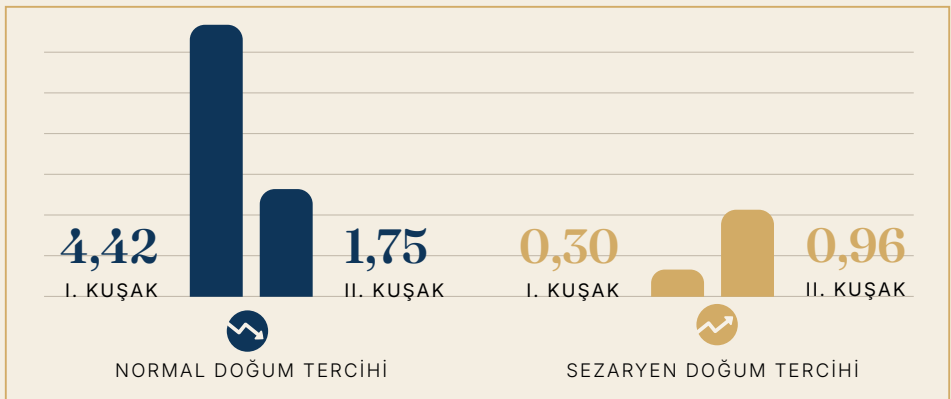
Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde en uzun sürenin 52,53 ay ile düşük doğurganlık illerindeki II. kuşak kadınlarda, en kısa sürenin 23,15 ay ile yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkeklerde olduğu görülmektedir.

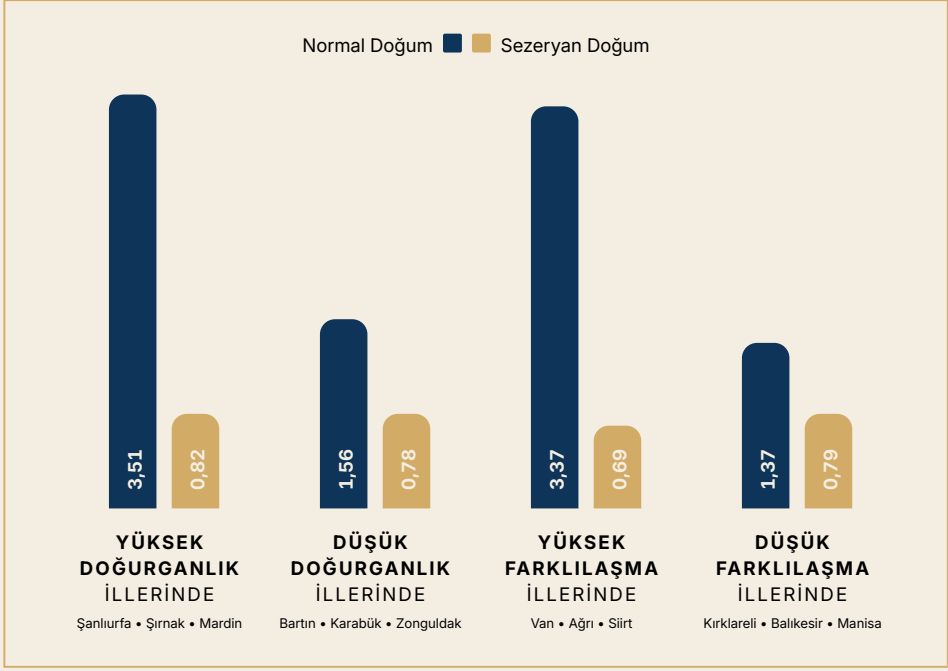
Çocukların doğum yöntemi incelendiğinde normal doğum ile doğan çocuk ortalamasının 2,53 iken sezaryen doğum ile doğan çocuk ortalamasının 0,77 olduğu tespit edilmiştir.

Doğum yönteminin kuşaklar arasında belirgin olarak farklılaştığı görülmektedir. I. kuşaktaki normal doğum ortalaması 4,42 çocuk iken II. kuşakta 1,75'e düşmekte; I. kuşakta 0,30 çocuk olan sezaryen doğum ortalaması II. kuşakta 0,96'ya yükselmektedir.

Bölgesel doğurganlık tiplerini bakımından normal doğum ortalaması yüksek doğurganlık illerinde 3,51 çocuk iken düşük farklılaşma illerinde 1,37'ye düşmektedir. Sezaryen doğum açısından ortalamalar 0,82 ile 0,69 çocuk arasında değişmekte olup bölgeler arasında belirgin bir fark gözlenmemektedir.

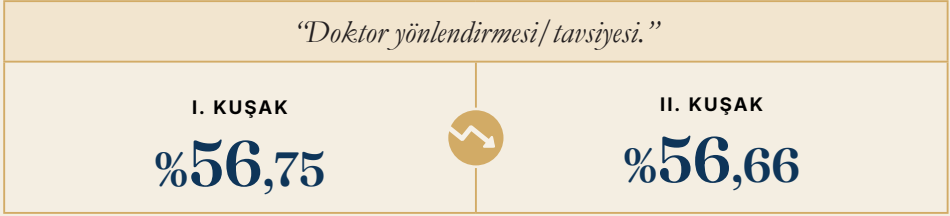
Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında normal doğumla dünyaya gelen çocuk ortalamasının en yüksek olduğu grup yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkekler (6,84 çocuk), sezaryen doğumla dünyaya gelen çocuk ortalamasının en yüksek olduğu grup ise düşük farklılaşma illerindeki II. kuşak kadınlardır (1,05 çocuk).

En az bir çocuğunu sezaryen doğum yöntemiyle dünyaya getiren kadınlara bu yöntemi tercih nedeni sorulduğunda %56,67'sinin doktor yönlendirmesi veya tavsiyesi olduğu, %31,30'unun sağlık sorunları bulunduğu ve %11,69'unun kendi isteğiyle bu yöntemi tercih ettiği görülmektedir.

SEZARYEN TERCİH NEDENLERİNİN GENEL DAĞILIMI				
DOKTOR YÖNLENDİRDİ/ TAVSİYE ETTİ	SAĞLIK SORUNLARIM VAR	KENDİ İSTEĞİM	EŞİM NOR-MAL DOĞUMU İSTEMİYOR	ÇEVREMDEKİ ÖRNEKLERDEN ETKİLENDİM
%56,67	%31,30	%11,69	%0,29	%0,06

“Doktor yönlendirmesi/tavsiyesi” nedenine ait oranlar kuşaklar arasında belirgin fark göstermezken I. kuşakta %34,52 olan “sağlık sorunları” oranı II. kuşakta %30,76’ya düşmekte; I. kuşakta %8,73 olan “kendi isteğim” oranı II. kuşakta %12,18’e yükselmektedir.

Sezaryen gerekçeleri bölgesel doğurganlık tiyolojileri bakımından incelendiğinde “doktor yönlendirmesi/tavsiyesi” nedeni %62,62 ile, “çevremdekilerden etkilendim” nedeni %0,23 ile ve “eşim normal doğum istemiyor” nedeni %0,47 ile düşük doğurganlık illerinde; “sağlık sorunları” nedeni %37,38 ile yüksek farklılaşma illerinde; “kendi isteğim” nedeni %12,62 ile düşük farklılaşma illerinde ilk sıraya yerleşmektedir.

BÖLGESEL DOĞURGANLIK TİPOLOJİLERİ BAKIMINDAN EN YÜKSEK GEREKÇELER				
Doktor yönlendirmesi tavsiyesi	“Kendi isteğim.”	“Çevremdeki örneklerden etkilendim.”	“Eşim normal doğumu istemiyor.”	“Sağlık sorunlarım var.”
%62,62	%11,69	%0,06	%0,29	%31,30
DÜŞÜK DOĞURGANLIK	DÜŞÜK FARKLILAŞMA	DÜŞÜK DOĞURGANLIK	DÜŞÜK DOĞURGANLIK	YÜKSEK FARKLILAŞMA
Bartın Karabük Zonguldak	Kırklareli Balıkesir Manisa	Bartın Karabük Zonguldak	Bartın Karabük Zonguldak	Van Ağrı Siirt

Kuşak ve bölgesel doğurganlık tiyolojisi değişkenleri birlikte incelendiğinde “doktor yönlendirmesi/tavsiyesi” düşük doğurganlık illerindeki I. kuşakta %69,81’e, “kendi isteğim” düşük farklılaşma illerindeki II. kuşakta %18,78’e, “sağlık sorunları” ise yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşakta %41,79’a yükselmektedir.

EN YÜKSEK ORAN	“DOKTOR TAVSİYESİ”	“KENDİ İSTEĞİM”	“SAĞLIK SORUNLARI”
	%69,81	%18,78	%41,79
	<i>Düşük Doğurganlık İllerindeki I. Kuşak Kadınlar</i>	<i>Düşük Farklılaşma İllerindeki II. Kuşak Kadınlar</i>	<i>Yüksek Farklılaşma İllerindeki I. Kuşak Kadınlar</i>

2.3. ÇOCUK BAKIMI

Çocuk büyütme sürecinde destek alma durumu incelendiğinde katılımcıların %39,86'sının destek aldığını belirttiği görülmüştür. Destek alan kişilerin oranı cinsiyet bakımından kayda değer bir farklılık bulunmazken kuşak ve bölgeye göre birtakım farklılaşma göstermektedir.

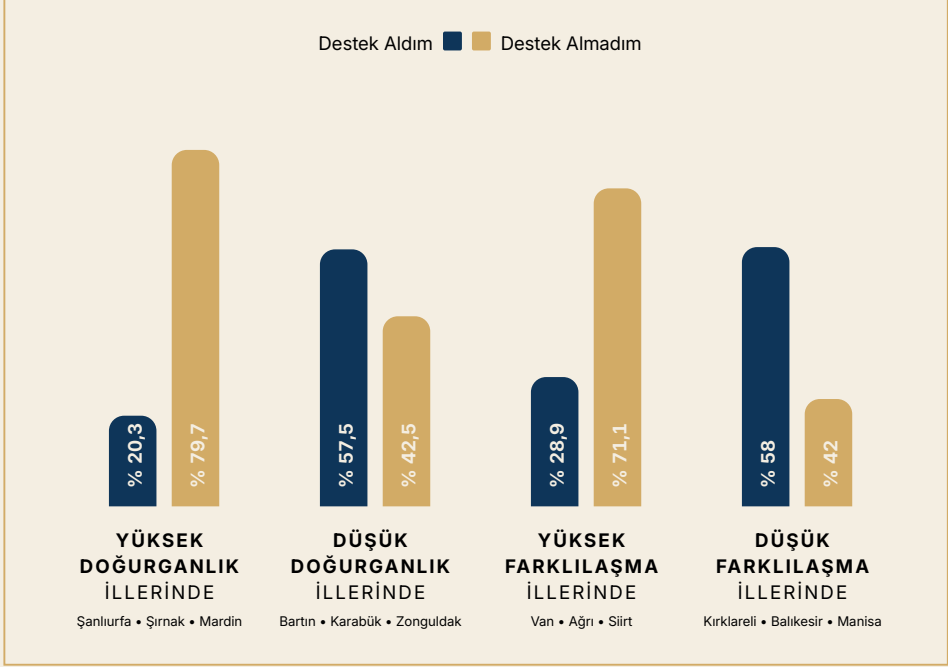
Destek aldığını ifade eden kadın oranı %39,83 ve erkek oranı %39,90'dır.

I. kuşakta %33,10 olan destek alma oranı II. kuşakta %42,66'ya yükselmektedir.

Bölgesel doğurganlık tipolojilerine göre destek alma bakımından en yüksek oranlar %57,97 ile düşük farklılaşma ve %57,46 ile düşük doğurganlık illerinde iken yüksek farklılaşma illerinde %28,91'e, yüksek doğurganlık illerinde %20,27'ye gerilemektedir.

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde düşük farklılaşma illerindeki II. kuşak kadınlarda destek oranınının %63,78'e çıktığı, yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak kadınlarda %13,68'e düştüğü görülmektedir.

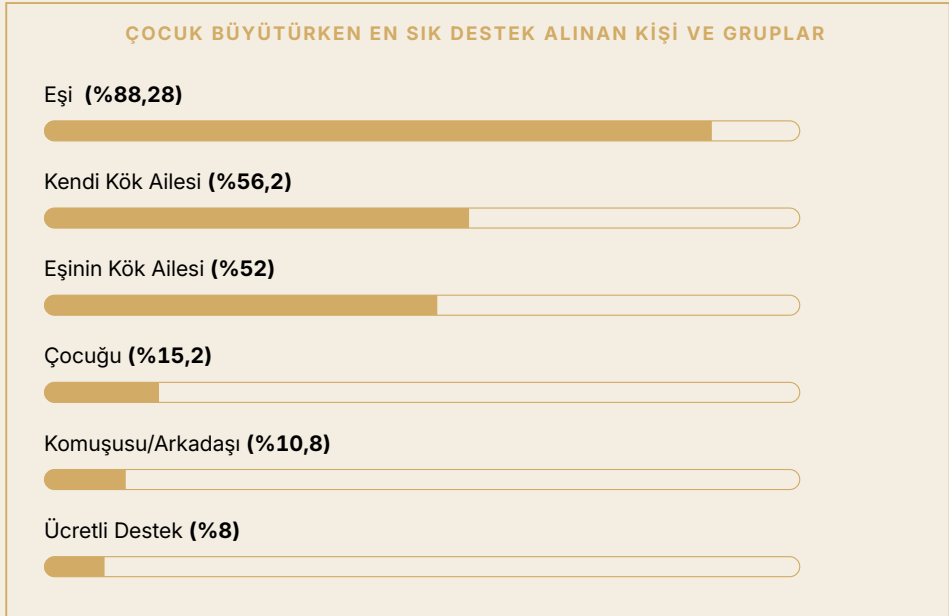

Çocuk büyütme sürecinde destek alınıp alınmadığına dair genel tablo üzerinden yapılan analizin yanı sıra çocuk büyütme sürecinde en sık faydalanılan destek kaynakları aşağıdaki altı temel kategoriye ayrılmış; kuşak, cinsiyet ve bölgesel doğurganlık tipolojilerine göre analiz edilmiştir.

Çocuk bakımında en yaygın destek türü olarak eşler (%88,28) öne çıkmaktadır. Hem kadın hem erkek katılımcılar, çocuk büyütme sürecinde eşlerinden yüksek oranlarda destek aldıklarını belirtmiş olup eşinden destek aldığını ifade eden erkek oranı (%92,99) kadın oranından (%84,39) fazladır.

<i>“Eşimden destek aldım/ alıyorum.”</i>	
ERKEKLER	KADINLAR
%92,99	%84,39

Diğer destek türleri incelendiğinde ikinci sırada gelen destek türünün “kendi kök ailesi” (%56,17) ve üçüncü destek türü “eşinin kök ailesi” (%51,98) olduğu görülmektedir. Komşu veya arkadaştan alınan destek yaygınlığı %10,83 ile, ücretli bakım desteği yaygınlığı ise %8,02 ile en az faydalanılan destek türleridir.

03 ALGILAR

Bu bölümde evlilik, ebeveynlik rolleri, kardeşlik ve çocuk sahibi olma olgusuna yönelik toplumsal değer yargıları ile çocuk sahibi olmaya atfedilen anlamlar; kuşaklar arası dönüşüm, bölgesel doğurganlık tipolojileri ve cinsiyet ekseninde çözümlenerek Türkiye'deki demografik eğilimlerin bireylerin algıları bağlamındaki arka planına ilişkin bulgular sunulmuştur.

3.1. NORMATİF DEĞERLENDİRMELER

3.1.1. EVLİLİK İDEALLERİ

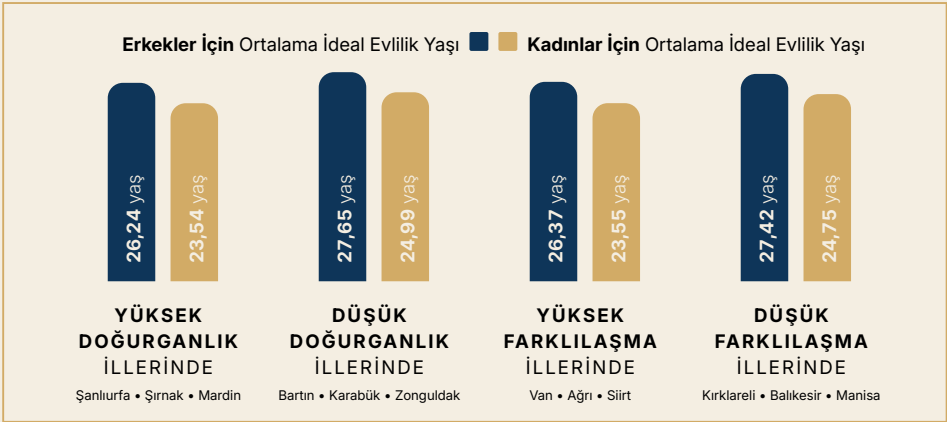
Katılımcılara ideal evlilik yaşının kaç olduğu sorulduğunda kadınlar için 24,13 iken erkekler için 26,85 olduğu görülmüştür. Kadın katılımcılar tarafından dile getirilen ortalama yaşlar erkek katılımcılara göre daha yüksektir.

KADINLAR İÇİN 24,13	ERKEKLER İÇİN 26,85
KADINLARA GÖRE Erkekler için 27,41 yaş Kadınlar için 24,48 yaş	ERKEKLERE GÖRE Erkekler için 26,22 yaş Kadınlar için 23,74 yaş

Kuşaklar bakımından ise I. kuşaktan III. kuşağa doğru ideal evlilik yaşları artmaktadır.

Bölgesel doğurganlık tipolojisi bazında incelendiğinde tüm katılımcılardan alınan yanıtlara göre en yüksek ortalamaların düşük doğurganlık illerinde (kadınlar için ideal yaş: 24,99; erkekler için ideal yaş: 27,65) olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında hem kadın (26,63) hem erkek (29,28) için en yüksek ideal evlilik yaşı düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadın katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. En düşük yaşlar ise kadınlar için 21,56 olarak yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkek katılımcılar; erkekler için 23,91 ile yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak erkek katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

EN YÜKSEK YAŞ

Erkekler için **29,28**

Kadınlar için **26,63**

*Düşük Farklılaşma İllerindeki
III. Kuşak Kadınlar*

EN DÜŞÜK YAŞ

Erkekler için **23,91**

Yüksek Farklılaşma İllerindeki I. Kuşak Erkekler

Kadınlar için **21,56**

Yüksek Doğurganlık İllerindeki I. Kuşak Erkekler

“Mutlu bir evlilik için çocuk sahibi olmak gereklidir.”

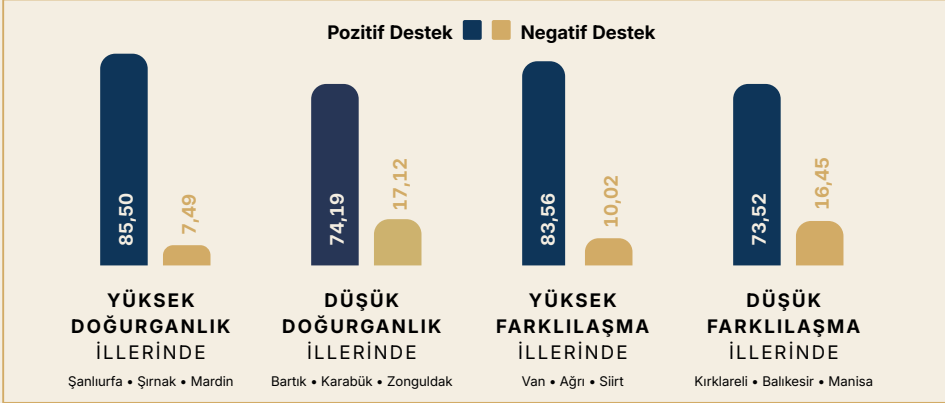
Mutlu bir evlilik idealine ilişkin değerlendirmeler çocuk sahipliği bakımından incelendiğinde “Mutlu bir evlilik için çocuk sahibi olmak gereklidir.” önermesine pozitif destek verenlerin oranının %79,79 (kadınlar: %77,14; erkekler: %82,79) olduğu görülmektedir.

KADINLARDA POZİTİF DESTEK	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK
%77,14	%79,79	%82,79

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, I. kuşaktan III. kuşağa doğru kademeli biçimde azalmakta ve I. kuşakta %90,07 olan oran III. kuşakta %67,09'a düşmektedir.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK
%90,07	%81,97	%67,09

Bölgesel doğurganlık tiyolojileri bakımından ise en yüksek pozitif destek %85,50 ile yüksek doğurganlık illerinde, en düşük destek %73,52 ile düşük farklılaşma illerindedir.

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tiyolojisi değişkenleri birlikte incelendiğinde pozitif desteğin yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde %94,40'a yükseldiği, düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadınlarda %46,27'ye gerilediği görülmektedir.

3.1.2. EBEVEYNLİK İDEALLERİ

“Kadınlar çocuk sahibi olmalıdır.”

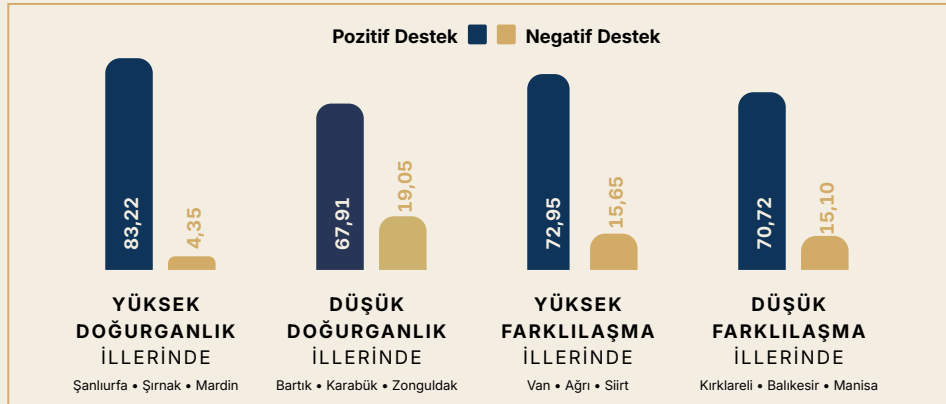
Kadınların anne olması gerektiğine dair normatif değerlendirmeler incelendiğinde pozitif destek oranının %74,19 (kadınlar: %70,98; erkekler: %77,94) olduğu görülmektedir.

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, I. kuşaktan III. kuşağa doğru kademeli biçimde azalmaktadır.

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %83,22 ile yüksek doğurganlık illerinde, en düşük destek %67,91 ile düşük doğurganlık illerindedir.

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde pozitif desteğin yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkeklerde %90,05'e yükseldiği, düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadınlarda %41,29'a gerilediği görülmektedir.

“Erkekler çocuk sahibi olmalıdır.”

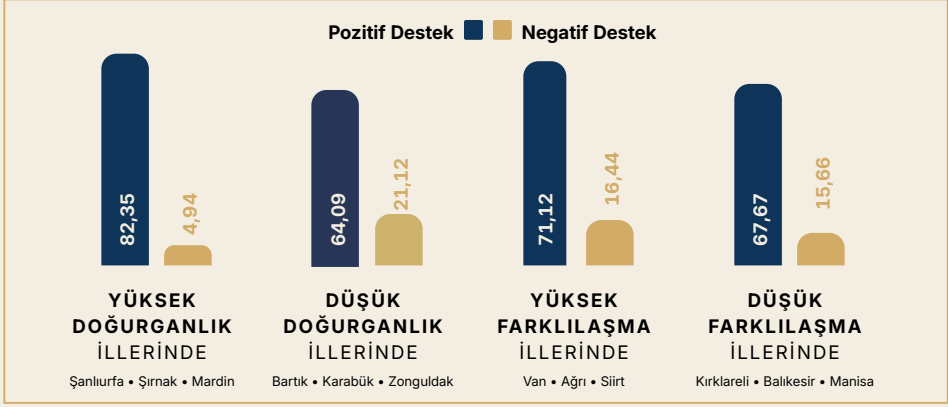
Erkeklerin baba olması gerektiğine dair normatif değerlendirmelere bakıldığında “erkekler çocuk sahibi olmalıdır.” önermesine pozitif destek verenlerin oranının %71,92 (kadınlar: %66,38; erkekler: %78,17) olduğu görülmektedir.

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, I. kuşaktan III. kuşağa doğru kademeli biçimde azalmakta ve I. kuşakta %82,76 olan oran III. kuşakta %62,39'a düşmektedir.

Bölgesel doğurganlık tiyolojileri bakımından ise en yüksek destek %82,35 ile yüksek doğurganlık illerinde, en düşük destek %64,09 ile düşük doğurganlık illerindedir.

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tiyolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında pozitif desteğin yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkeklerde %94,12'ye yükseldiği, düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadınlarda %41,29'a gerilediği görülmektedir.

3.1.3. ÇOCUK İDEALLERİ

Bir ailedeki ideal çocuk sayısı nedir?

Bulgular, ideal çocuk sayısının 2 olduğunu dile getiren grubun %35,58 ile diğerlerinden yüksek olduğu göstermektedir.

1 ÇOCUK %6,17	2 ÇOCUK %35,6	3 ÇOCUK %27,7	4 ÇOCUK %17,7	5+ ÇOCUK %12,5

Hem kadınlar (%36,84) ve erkeklerde (%34,15) hem de tüm kuşaklarda (I. kuşak: 28,46; II. kuşak: 34,01; III. kuşak: 44,50) 2 çocuk ideali grubunun oranı en yüksek düzeydedir.

CİNSİYETE GÖRE İDEAL ÇOCUK SAYISI					
KADIN	1 ÇOCUK %6,6	2 ÇOCUK %34,2	3 ÇOCUK %28,7	4 ÇOCUK %15,8	5+ ÇOCUK %14,8
ERKEK	1 ÇOCUK %6,8	2 ÇOCUK %36,8	3 ÇOCUK %26,8	4 ÇOCUK %18,9	5+ ÇOCUK %10,6

KUŞAKLARA GÖRE İDEAL ÇOCUK SAYISI					
	1 ÇOCUK	2 ÇOCUK	3 ÇOCUK	4 ÇOCUK	5+ ÇOCUK
I.	%6,1	%28,5	%27,9	%17,7	%19,7
II.	%6,4	%34,0	%27,8	%19,7	%12,1
III.	%7,7	%44,5	%27,3	%12,9	%7,5

EN YÜKSEK İDEAL ÇOCUK SAYISI

2 Çocuk

İki Cinsiyette ve Tüm Kuşaklarda

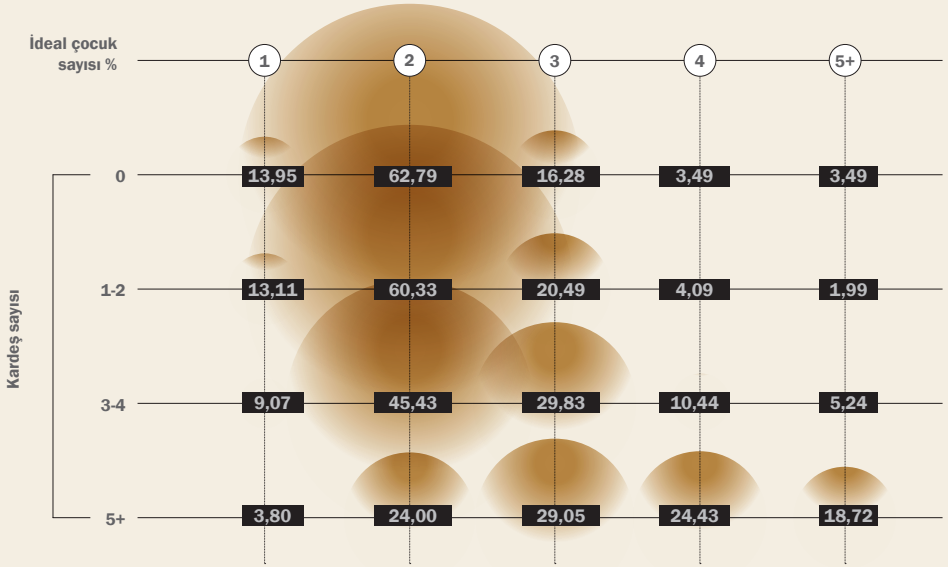
Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından düşük doğurganlık ve düşük farklılaşma illerinde 2 çocuk ideali devam ederken, yüksek farklılaşma illerinde ideal çocuk sayısı 3'e ve yüksek doğurganlık illerinde ise 4'e yükselmektedir.

BÖLGESEL DOĞURGANLIK TİPOLOJİLERİ BAKIMINDAN İDEAL ÇOCUK SAYISI					
	1 ÇOCUK	2 ÇOCUK	3 ÇOCUK	4 ÇOCUK	5+ ÇOCUK
YD	%2,04	%19,27	%25,69	%29,70	%23,31
DD	%11,74	%50,62	%28,86	%6,24	%2,54
YF	%3,94	%24,70	%30,16	%23,35	%17,86
DF	%11,04	%54,67	%25,87	%6,02	%2,40

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında ideal çocuk sayısı 1 olan grup %15,42 ile düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadınlar, ideal çocuk sayısı 2 olan grup %68,62 ile düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak erkekler, ideal çocuk sayısı 3 olan grup %39 ile düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak erkekler, ideal çocuk sayısı 4 olan grup %35,78 ile yüksek doğurganlık illerindeki II. kuşak kadınlar ve ideal çocuk sayısı 5 ve üzeri olan grup %47,06 ile yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkeklerdir.

1 ÇOCUK	2 ÇOCUK	3 ÇOCUK	4 ÇOCUK	5+ ÇOCUK
%15,42	%68,62	%39,00	%35,78	%47,06
Düşük Farklılaşma İllerindeki III. Kuşak Kadınlar	Düşük Farklılaşma İllerindeki III. Kuşak Erkekler	Düşük Farklılaşma İllerindeki I. Kuşak Erkekler	Yüksek Doğurganlık İllerindeki II. Kuşak Kadınlar	Yüksek Doğurganlık İllerindeki I. Kuşak Erkekler

Elde edilen sonuçlar, kişisel kardeşlik deneyiminin ideal çocuk sayısının şekillenmesinde önemli bir referans noktası oluşturduğuna işaret etmektedir. Kardeş sayısı azaldıkça “2 çocuk ideali” güçlenmektedir. 5 ve üzeri kardeşi olan kişilerin %24’ü ideal çocuk sayısını 2 olarak ifade ederken, bu oran 3-4 kardeşi olanlarda %45,43’e, 1-2 kardeşi olanlarda %60,33’e ve hiç kardeşi olmayanlarda %62,79’a yükselmektedir. 5 ve üzeri kardeşi olan kişilerde ideal çocuk sayısı bakımından en yüksek oran %29,05 ile “3 çocuk”tur.

3.1.4. KARDEŞLİK İDEALİ

“Bir çocuğun kardeş(ler)i olmalıdır.”

“Bir çocuğun kardeş(ler)i olmalıdır.” önermesi üzerinden ölçülen kardeşlik ide-
aline yönelik pozitif destek düzeyi %91,94 (kadınlar: %91,60; erkekler: %92,33)
oranındadır.

KADINLARDA POZİTİF DESTEK %91,60	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK %91,94	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK %92,33

Kuşaklar bakımından pozitif destek, kuşaklar arası kademeli biçimde azalmakta
ve III. kuşakta %87,35 ile en düşük seviyede ulaşmaktadır.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %95,2	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %92,9	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %87,4

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %94,89 ile yük-
sek doğurganlık illerinde, en düşük destek %87,83 ile düşük farklılaşma illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %94,9	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %89,7	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %94,1	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %87,8

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte incelendiğinde pozitif desteğin yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak kadınlarda %98,15'e yükseldiği, düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadınlarda %74,63'e gerilediği görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%96,09	%96,21	%89,95
DD	%94,67	%89,36	%82,33
YF	%98,15	%95,28	%87,89
DF	%93,47	%87,87	%74,63

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%94,12	%95,92	%94,95
DD	%95,16	%91,23	%84,59
YF	%96,12	%95,01	%92,09
DF	%93,78	%89,35	%82,07

3.2. ÇOCUK SAHİBİ OLMANIN ANLAMI

“Çocuk sahibi olmak topluma katkı sağlayabilecek bir insan yetiştirme imkanı doğurur.”

Ebeveynliğin toplumsal boyutu, çocuk yetiştirmeye yüklenen anlamda kendini göstermektedir. Çocuk sahibi olmanın topluma katkı sağlayabilecek bir insan yetiştirme imkânı sunduğuna yönelik algı %89,70 oranındadır (kadınlar: %89,98; erkekler: %89,38).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK
%89,38	%89,70	%89,98

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, I. kuşaktan III. kuşağa doğru kademeli biçimde azalmakta ve I. kuşakta %90,91 olan oran III. kuşakta %86,88'e düşmektedir.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK
%90,91	%90,63	%86,88

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %91,61 ile düşük doğurganlık illerinde, en düşük destek %86,05 ile yüksek doğurganlık illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa
%86,05	%91,61	%90,88	%90,88

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında pozitif desteğin düşük doğurganlık illerindeki II. kuşak kadınlarda %94,11'ye yükseldiği, yüksek doğurganlık illerindeki III. kuşak kadınlarda %82,30'e gerilediği görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%85,67	%86,85	%82,30
DD	%89,34	%94,11	%90,46
YF	%92,31	%92,80	%90,02
DF	%94,03	%91,81	%85,57

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%88,24	%86,90	%85,86
DD	%90,73	%93,56	%87,21
YF	%93,97	%89,59	%87,44
DF	%92,95	%91,10	%86,55

“Çocuk sahibi olmak sosyal çevreyi geliştirir ve itibar kazandırır.”

“Çocuk sahibi olmak sosyal çevreyi geliştirir ve itibar kazandırır.” önermesine pozitif destek verenlerin oranı %79,63'tür (kadınlar: %79,17; erkekler: %80,15).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK
%79,17	%79,63	%80,15

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, I. kuşaktan III. kuşağa doğru kademeli biçimde azalmakta ve I. kuşakta %84,05 olan oran III. kuşakta %74,31'e düşmektedir.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK
%84,05	%80,49	%74,31

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %81,81 ile düşük doğurganlık illerinde, en düşük destek %76,55 ile yüksek doğurganlık illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa
%76,55	%81,81	%79,59	%81,37

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte incelendiğinde pozitif desteğin düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde %90,04'e yükseldiği, düşük doğurganlık illerindeki III. kuşak kadınlarda %69,96'ya gerilediği görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%76,55	%77,73	%72,01
DD	%87,15	%84,94	%69,96
YF	%81,54	%79,50	%75,06
DF	%88,35	%80,00	%71,64

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%76,47	%78,73	%75,00
DD	%84,68	%83,18	%76,07
YF	%87,07	%80,21	%77,67
DF	%90,04	%81,68	%74,83

“Çocuk sahibi olmak, evliliğin önemli bir motivasyon kaynağıdır.”

Çocuk sahibi olmanın evliliğin önemli bir motivasyon kaynağı olduğuna yönelik pozitif destek oranı %85,76'dır (kadınlar: %83,68; erkekler: %88,11).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK %83,68	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK %85,76	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK %88,11

Kuşaklar bakımından I. kuşaktan III. kuşağa doğru önermeye pozitif destek oranı azalmakta olup sırasıyla %92,56, %87,97 ve %75,84'tür.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %92,56	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %87,97	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %75,84

Bölgesel doğurganlık tipolojisi bazında incelendiğinde yüksek doğurganlık ve yüksek farklılaşma illerinde %88 civarında olan pozitif destek oranı, düşük farklılaşma illerinde %83,2'ye ve düşük doğurganlık illerinde %81,55'e düşmektedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %88,88	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %81,55	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %88,05	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %83,20

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde pozitif desteğin en yüksek oranda yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde (%94,83), en düşük oranda düşük doğurganlık illerindeki III. kuşak kadınlarda (%60,07) olduğu görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%92,83	%89,81	%80,62
DD	%88,71	%81,51	%60,07
YF	%93,54	%89,94	%71,50
DF	%92,33	%80,16	%62,69

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%93,67	%91,41	%85,35
DD	%92,34	%88,19	%73,11
YF	%94,83	%93,84	%83,72
DF	%93,36	%86,56	%77,93

“Çocuk sahibi olmak aile olma duygusunu geliştirir/pekiştirir.”

Çocuk sahibi olmanın aile olma duygusunu geliştirmeye ve pekiştirmeye katkı sağladığı önermesine verilen pozitif destek oranı %91,79'dur (kadınlar: %91,87; erkekler: %91,71).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK %91,87	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK %91,79	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK %91,71

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, %92,87 ile en yüksek II. kuşakta olup III. kuşakta %88,81'e düşmektedir.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %92,61	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %92,97	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %88,81

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %92,44 ile yüksek farklılaşma illerinde, en düşük destek %91,16 ile yüksek doğurganlık illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %91,16	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %92,09	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %92,44	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %91,49

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde pozitif desteğin yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde %96,12'ye yükseldiği, düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadınlarda %86,57'ye gerilediği görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%91,53	%93,01	%89,23
DD	%92,48	%94,27	%86,93
YF	%92,92	%93,04	%90,02
DF	%91,19	%93,07	%86,57

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%90,50	%91,41	%88,89
DD	%93,15	%94,45	%86,89
YF	%96,12	%92,67	%90,93
DF	%93,78	%92,15	%88,62

“Çocuk sahibi olmak manevi tatmin sağlar.”

Çocuk sahibi olmanın manevi tatmin sağladığına yönelik pozitif destek oranı %89,34'tür (kadınlar: %89,46; erkekler: %89,22).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK %89,46	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK %89,34	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK %89,22

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, %90,59 ile en yüksek II. kuşakta olup III. kuşakta %86,22'ye düşmektedir.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %90,16		II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %90,59		III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %86,22

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %92,04 ile düşük doğurganlık illerinde, en düşük destek %85,88 ile yüksek doğurganlık illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %85,88	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %92,04	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %90,09	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %90,05

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında pozitif desteğin düşük doğurganlık illerindeki II. kuşak erkeklerde %94,10'a yükseldiği, yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkeklerde %84,16'ya gerilediği görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%85,99	%86,97	%84,21
DD	%93,73	%93,94	%85,16
YF	%92,31	%92,42	%86,94
DF	%90,91	%90,39	%85,07

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%84,16	%86,20	%85,61
DD	%92,34	%94,10	%88,85
YF	%90,52	%90,76	%85,81
DF	%89,63	%91,80	%88,62

“Çocuk sahibi olmanın psikolojik faydaları vardır. ”

Çocuk sahibi olmanın psikolojik faydaları olduğu yönündeki görüş %82,89 oranındadır (kadınlar: %82,25; erkekler: %83,61).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK %82,25	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK %82,89	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK %83,61

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, I. kuşaktan III. kuşağa doğru kademeli biçimde azalmakta ve I. kuşakta %85,03 olan oran III. kuşakta %79,52'e düşmektedir.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %85,03	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %83,71	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %79,52

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %85,25 ile düşük farklılaşma illerinde, en düşük destek %80,94 ile yüksek doğurganlık illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %80,94	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %81,94	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %83,73	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %85,25

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte incelendiğinde pozitif desteğin düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak erkeklerde %90,04'e yükseldiği, düşük farklılaşma illerindeki III. kuşak kadınlarda %75,62'ye gerilediği görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%84,36	%80,69	%78,47
DD	%83,07	%83,14	%76,68
YF	%86,77	%83,98	%76,48
DF	%89,20	%84,57	%75,62

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%78,73	%81,97	%80,81
DD	%81,45	%84,79	%78,36
YF	%84,48	%85,92	%84,19
DF	%90,04	%85,86	%83,45

“Çocuk sahibi olmak sağlık/ riskleri azaltır.”

Çocuk sahibi olmanın sağlık sorunlarını veya risklerini azalttığına dair algı %54,54 oranındadır (kadınlar: %56,5; erkekler: %52,26).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK %56,57	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK %54,54	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK %52,26

Kuşaklar bakımından önermeye pozitif destek, I. kuşaktan III. kuşağa doğru kademeli biçimde azalmakta ve I. kuşakta %58,57 olan oran III. kuşakta %52,48'e düşmektedir.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %58,57		II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %53,92		III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %52,48

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından ise en yüksek destek %59,34 ile düşük farklılaşma illerinde, en düşük destek %51,59 ile yüksek doğurganlık illerindedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %51,59	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %54,58	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %53,68	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %59,34

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde pozitif desteğin düşük farklılaşma illerindeki I. kuşak kadınlarda %67,05'e yükseldiği, yüksek doğurganlık illerindeki I. kuşak erkeklerde %47,51'e gerilediği görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%57,00	%53,32	%52,63
DD	%56,11	%56,63	%58,30
YF	%60,00	%55,90	%51,07
DF	%67,05	%60,16	%54,73

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%47,51	%48,03	%51,26
DD	%57,26	%48,84	%53,77
YF	%53,88	%53,08	%48,14
DF	%65,56	%55,50	%53,79

“Çocuk sahibi olmanın ekonomik faydaları vardır.”

Çocuk sahibi olmanın ekonomik anlamda fayda sağladığına yönelik pozitif destek oranı %50,38'dir (kadınlar: %51,04; erkekler: %49,64).

KADINLARDA POZİTİF DESTEK %51,04	TÜM KATILIMCILARDA POZİTİF DESTEK %50,38	ERKEKLERDE POZİTİF DESTEK %49,64

Kuşaklar bakımından önermeye I. kuşakta %59,96 olan pozitif destek oranı II. kuşakta %47,32 ile en düşük seviyeye ulaşmaktadır.

I. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %59,96	II. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %47,32	III. KUŞAKTA POZİTİF DESTEK %48,62

Bölgesel doğurganlık tipolojisi bazında incelendiğinde yüksek farklılaşma illerinde %53,20 olan oran, düşük farklılaşma illerinde %45,42'ye düşmektedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %52,66	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %48,95	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %53,20	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %45,42

Cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında pozitif desteğin en yüksek oranda yüksek farklılaşma illerindeki I. kuşak kadınlarda (%66,46), en düşük oranda düşük farklılaşma illerindeki II. kuşak erkeklerde (%40,31) olduğu görülmektedir.

	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%60,91	%52,25	%50,00
DD	%59,56	%45,83	%47,00
YF	%66,46	%51,93	%47,27
DF	%58,24	%40,47	%41,29

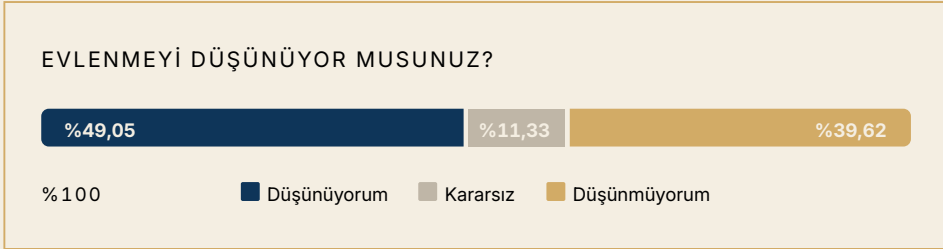
	I. KUŞAK	II. KUŞAK	III. KUŞAK
YD	%54,30	%49,72	%54,29
DD	%59,68	%44,54	%45,25
YF	%62,07	%49,12	%53,02
DF	%56,43	%40,31	%44,48

04 PLANLAR

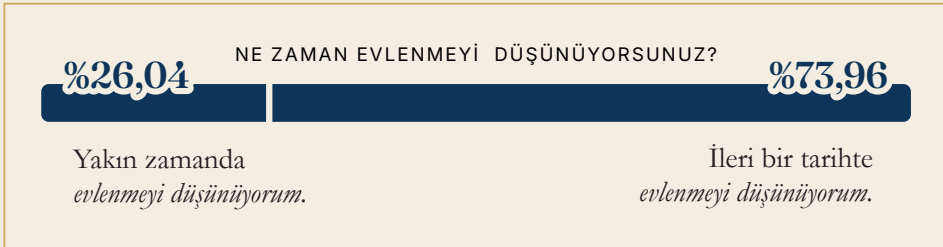
Bu bölümde; evlilik ve çocuk sahibi olmaya ilişkin ileriye dönük davranışsal eğilimler kuşaklar arası farklılaşma, bölgesel doğurganlık tipleri ve cinsiyet değişkenleri üzerinden analiz edilmiş, ayrıca evlenmeyi veya çocuk sahibi olmayı düşünmeme gerekçeleri incelenmiştir.

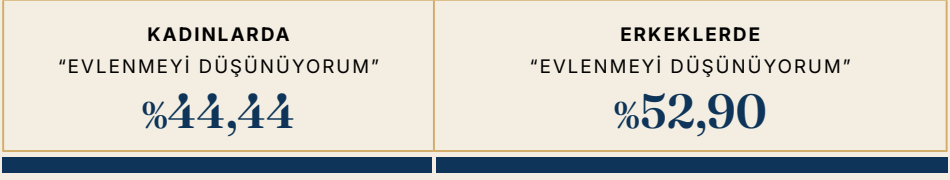
4.1. EVLENMEYE DAİR PLANLAR

III. kuşakta halihazırda evli olmayan katılımcıların evliliğe dair planları incelendiğinde %49,05'inin evlenmeyi düşündüğü, %11,33'ünün kararsız olduğu ve %39,62'sinin evlenmeyi düşünmediği görülmektedir.

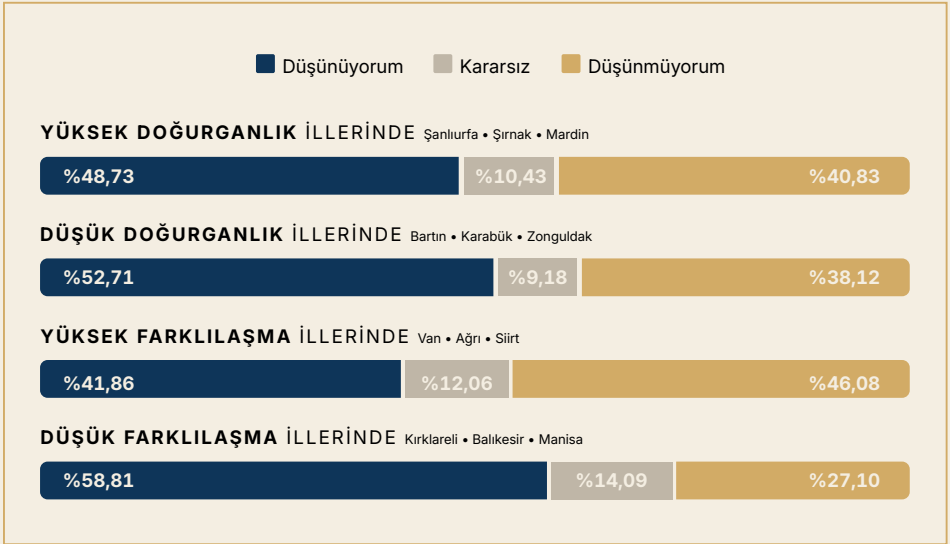

Evlenmeyi düşünenlerin %26,04'ü bunu yakın zamanda planlarken %73,96'sı evlilik planını ileriye ertelemektedir. Evlenmeyi düşünenlerin oranı kadınlarda %44,44 iken erkeklerde %52,90'dır.

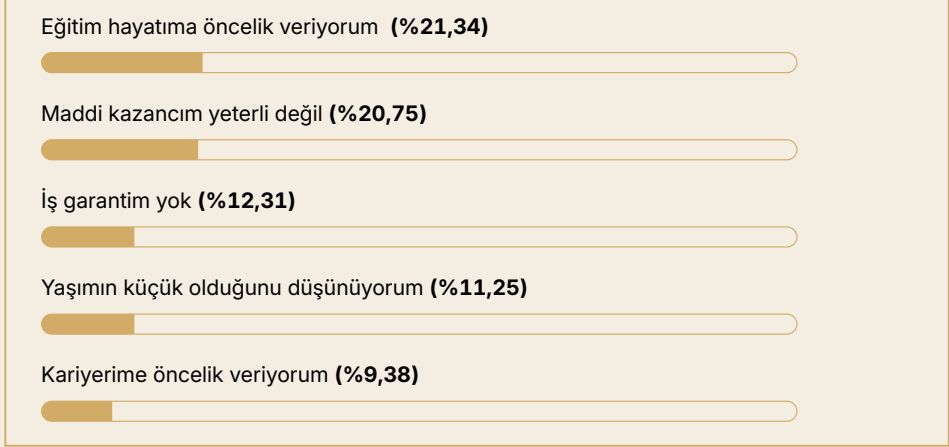
Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından incelendiğinde düşük farklılaşma illerinde %58,81 olan evliliği düşünme oranı, yüksek farklılaşma illerinde %41,86'ya; düşük doğurganlık illerinde %52,71 olan oran, yüksek doğurganlık illerinde %48,73'a düşmektedir.

Cinsiyet ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte ele alındığında evlenmeyi düşünmeme oranının en yüksek düzeyde olduğu grup yüksek farklılaşma illerindeki kadınlar (%50,76) iken kararsızların en yoğun olduğu grubun düşük farklılaşma illerindeki erkekler (%15,00) olduğu görülmektedir.

III. kuşağın evlenmek istememe gerekçeleri incelendiğinde en yüksek 5 gerekçe arasında birinci sırada %21,34 ile “eğitim hayatıma öncelik veriyorum” nedeni gelmektedir.

Gerekçeler cinsiyete ve bölgesel doğurganlık tipolojilerine göre farklılaşmakta olup eğitim hayatına öncelik verme gerekçesi cinsiyet bakımından kadınlar için %29,77 ve bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından yüksek farklılaşma illeri için %25,24 ile en yüksek orandadır.

<i>“Eğitim hayatıma öncelik veriyorum.”</i>	
CİNSİYET İÇİNDE EN YÜKSEK ORAN	BÖLGELER İÇİNDE EN YÜKSEK ORAN
%29,77	%25,24
Kadınlar	Yüksek Farklılaşma İlleri

Cinsiyet bakımından erkekler için %33,10 iken bölgesel doğurganlık tiyolojiieri bakımından düşük doğurganlık illeri için %17,90 ve düşük farklılaşma illeri için %27 ile maddi kazanç yeterli olmadığı gerekçesi ilk sıraya yerleşmektedir.

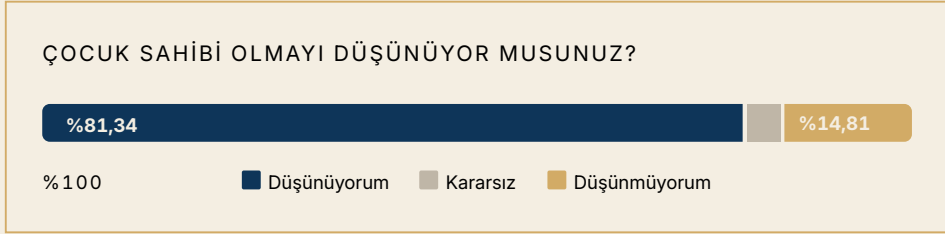
Bekarlığın bir yaşam biçimi olarak tercih edilme oranları ise tüm katılımcılarda %5,39; kadınlarda %6,28 ve düşük farklılaşma illerinde %11,00 olduğu görülürken; Düşük farklılaşma illerindeki kadınlar arasında %12,82'ye ulaştığı dikkat çekmektedir.

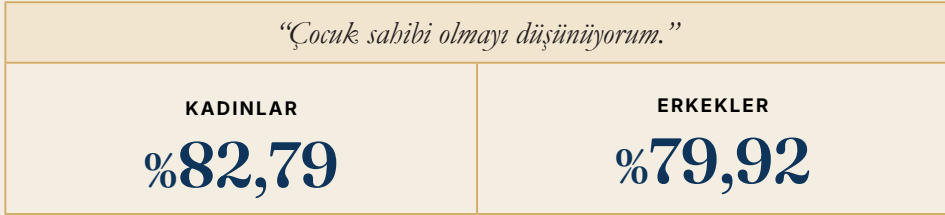
4.2. ÇOCUK SAHİBİ OLMAYA DAİR PLANLAR

4.2.1. DAHA ÖNCE ÇOCUK SAHİBİ OLMAYANLAR

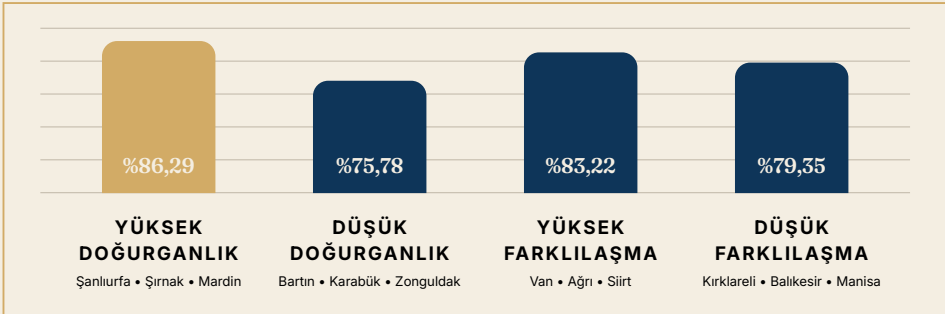
III. kuşakta halihazırda evli olan katılımcıların çocuk sahibi olmaya dair planları incelendiğinde %81,34'ünün çocuk sahibi olmayı düşündüğü, %3,85'inin kararsız olduğu ve %14,81'inin çocuk sahibi olmayı düşünmediği görülmektedir.

Çocuk sahibi olmayı düşünenlerin oranı kadınlarda %82,79 iken erkeklerde %79,92'dir.

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından incelendiğinde yüksek doğurganlık illerinde %86,29 ve yüksek farklılaşma illerinde %83,22 olan oran, düşük farklılaşma illerinde %79,35'a ve düşük doğurganlık illerinde %75,78'e düşmektedir.

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından yüksek farklılaşma illerinde birinci sırada yer alan gerekçe “henüz yeni evli olmak” iken (%26,32), diğer bölgelerde sağlık sorunları ve doğurganlıkla ilgili tıbbi zorluklardır.

YÜKSEK DOĞURGANLIK	DÜŞÜK DOĞURGANLIK	YÜKSEK FARKLILAŞMA	DÜŞÜK FARKLILAŞMA
Şanlıurfa • Şırnak • Mardin	Bartın • Karabük • Zonguldak	Van • Ağrı • Siirt	Kırklareli • Balıkesir • Manisa
%30,77	%46,43	%26,32	%84,62
“Doğurganlıkla ilgili tıbbi zorluklar”	“Sağlık sorunlarım var”	“Henüz yeni evliyim.”	“Sağlık sorunlarım var”

Gerekçe olarak çocuk sahibi olmayı gerekli görmeme seçeneğinin ifade edilme durumunun ise tüm katılımcılarda %8,22, kadınlarda %12,90 ve yüksek doğurganlık illerinde %15,38 olduğu; düşük farklılaşma illerindeki kadınlar arasında %25’e ulaştığı dikkat çekmektedir.

<i>“Çocuk yapmayı gerekli görmüyorum.”</i>	
TÜM KATILIMCILARDA %8,22	KADINLARDA %12,90
YÜKSEK DOĞURGANLIK İLLERİNDE %15,38 Şanlıurfa • Şırnak • Mardin	DÜŞÜK FARKLILAŞMA İLLERİNDEKİ KADINLARDA %25,00 Kırklareli • Balıkesir • Manisa

III. kuşakta halihazırda evli olup çocuk sahibi olmayı düşünen katılımcıların istedikleri çocuk sayısı incelendiğinde 2 çocuk isteyenlerin %50,12 ile ilk sırada, 3 çocuk isteyenlerin %20,70 ile ikinci sırada ve 1 çocuk isteyenlerin %17,21 ile üçüncü sırada tespit edilmiştir.

TÜM KATILIMCILARDA SAHİP OLUNMAK İSTENEN TOPLAM ÇOCUK SAYISI (%)				
1 ÇOCUK	2 ÇOCUK	3 ÇOCUK	4 ÇOCUK	5+ ÇOCUK
%17,2	%50,1	%20,7	%7,7	%4,2

SAHİP OLUNMAK İSTENEN TOPLAM ÇOCUK SAYISI (%)					
ERKEK	1 ÇOCUK	2 ÇOCUK	3 ÇOCUK	4 ÇOCUK	5+ ÇOCUK
	%20,1	%44,7	%22,1	%6,5	%6,5
KADIN	1 ÇOCUK	2 ÇOCUK	3 ÇOCUK	4 ÇOCUK	5+ ÇOCUK
	%14,4	%55,4	%19,3	%8,9	%2,0

Tüm bölgesel doğurganlık tiplerinde en yüksek oran 2 çocuk kategorisine aittir. Düşük farklılaşma illerinde oran %62'ye kadar yükselmektedir.

BÖLGESEL DOĞURGANLIK TİPOLOJİLERİNDE İSTENEN ÇOCUK SAYISI					
	1 ÇOCUK	2 ÇOCUK	3 ÇOCUK	4 ÇOCUK	5+ ÇOCUK
YD	%7,5	%41,1	%29,9	%13,1	%8,4
DD	%30,9	%49,5	%14,4	%4,1	%1,0
YF	%12,9	%51,6	%20,2	%9,7	%5,6
DF	%20,5	%61,6	%16,4	%1,4	%0,0

III. kuşakta halihazırda evli olup çocuk sahibi olmayı düşünen katılımcıların kaç yıl içerisinde çocuk sahibi olmayı planladıkları incelendiğinde çoğunluğunun (%55,86) 1 yıl içerisinde çocuk sahibi olmak istediği görülmektedir. Bu oran kadınlarda %59,41, erkeklerde %52,26'dır.

KADINLARDA %59,41	1 YIL İÇİNDE ÇOCUK SAHİBİ OLMAYI PLANLIYORUM %55,86	ERKEKLERDE %52,26

1 yıl içerisinde çocuk sahibi olma planı olanlar yüksek doğurganlık illerinde %70,09'e yükselirken düşük farklılaşma illerinde %36,99'a düşmektedir.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %70,09	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %42,27	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %65,32	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %36,99

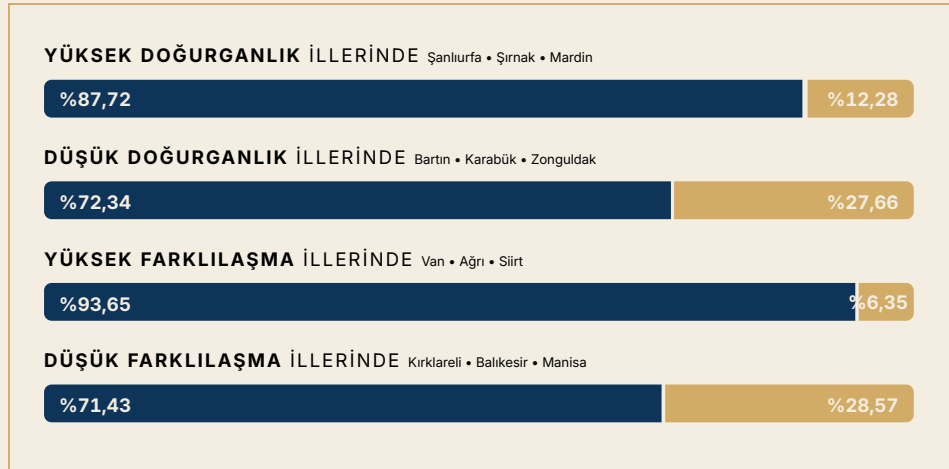
1 yıl içerisinde çocuk sahibi olmayı planlayanlar en yüksek oranda %71,93 ile yüksek doğurganlık illerindeki kadınlar arasında iken en düşük oranda %28,95 ile düşük farklılaşma illerindeki erkekler arasındadır.

EN YÜKSEK "1 YIL İÇERİSİNDE ÇOCUK DÜŞÜNENLER" %71,93 <i>Yüksek Doğurganlık İllerindeki Kadınlar</i>	EN DÜŞÜK "1 YIL İÇERİSİNDE ÇOCUK DÜŞÜNENLER" %28,95 <i>Düşük Farklılaşma İllerindeki Erkekler</i>

III. kuşakta evli olup çocuk sahibi olmayı düşünen kadınların hangi yöntemle doğum yapmak istedikleri sorulduğunda %83,17'si normal doğum, %16,83'ü sezaryen cevabını vermektedir.

Tercih dağılımı bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından incelendiğinde normal doğum tercihinin %93,65 ile yüksek farklılaşma illerinde, sezaryen doğum tercihinin %28,57 ile düşük farklılaşma illerinde ilk sırada olduğu görülmektedir. Öte yandan yüksek doğurganlık illerinde %87,72 olan normal doğum tercihi düşük doğurganlık illerinde %72,34'e düşerken sezaryen doğum tercihi %12,28'den %27,66'ya yükselmektedir .

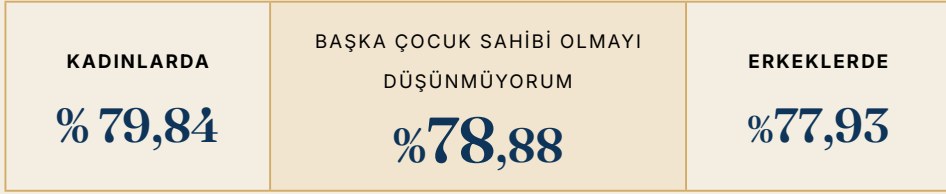

4.2.2. DAHA ÖNCE ÇOCUK SAHİBİ OLANLAR

Çocuk sahibi olmaya yönelik planlamalar, halihazırda evli olan II. kuşak üzerinden de incelenmiştir. Bulgulara göre başka bir çocuk sahibi olma planı %21,12 oranında kalırken katılımcıların çoğu (%78,88) başka çocuk sahibi olmayı düşünmediğini ifade etmektedir.

Başka çocuk istememe oranı erkeklerde %77,93 iken kadınlarda %79,84'tür.

Yüksek farklılaşma illerinde %76,39'a ve yüksek doğurganlık illerinde %70,28'e düşerken, düşük farklılaşma illerinde %86,23'e ve düşük doğurganlık illerinde %87,66'ya yükselmektedir.

Cinsiyet ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri birlikte analiz edildiğinde çocuk sahibi olma planı en yüksek düzeyde olan grubun %31,53 ile yüksek doğurganlık illerindeki, en düşük düzeyde olan grubun ise %12,19 ile düşük doğurganlık illerindeki erkekler olduğu görülmektedir.

Halihazırda evli olan II. kuşağın toplam canlı doğum sayısı ile başka çocuk sahibi olma düşüncesi birlikte incelendiğinde tek çocuğu olanların %43,26'sı (kadınlar: %43,68; erkekler: 42,86) başka bir çocuk sahibi olmayı düşünürken bu oran 2 çocuğu olanlarda %17,72'ye, 3-4 çocuğu olanlarda %15,03'e ve 5 ve üzeri sayıda çocuğu olanlarda ise %9,06'ya düşmektedir.

Bölgesel doğurganlık tipolojileri bakımından incelendiğinde tek çocuğu olanlar arasında başka bir çocuğu daha olmasını isteyenlerin oranının yüksek doğurganlık illerinde %65,49'a ve yüksek farklılaşma illerinde %57,58'e yükselirken düşük farklılaşma illerinde %32,09'a, düşük doğurganlık illerinde %24,82'ye düştüğü görülmektedir.

II. kuşakta halihazırda evli olup çocuk sahibi olmayı düşünen katılımcıların kaç yıl içerisinde başka çocuk sahibi olmayı planladıkları incelendiğinde çoğunluğunun (%39,67) 1 yıl içerisinde çocuk sahibi olmak istediği görülmekte olup bu oran kadınlarda %42,68'e yükselmekte, erkeklerde %36,92'ye düşmektedir.

KADINLARDA % 42,68	1 YIL İÇİNDE ÇOCUK SAHİBİ OLMAYI PLANLIYORUM %39,67	ERKEKLERDE %36,92

1 yıl içerisinde başka çocuk sahibi olma planı bulunanlar yüksek farklılaşma illerinde %43,50, düşük doğurganlık illerinde ise %32,79 oranındadır.

YÜKSEK DOĞURGANLIK Şanlıurfa • Şırnak • Mardin %38,58	DÜŞÜK DOĞURGANLIK Bartın • Karabük • Zonguldak %32,79	YÜKSEK FARKLILAŞMA Van • Ağrı • Siirt %43,50	DÜŞÜK FARKLILAŞMA Kırklareli • Balıkesir • Manisa %40,00

1 yıl içerisinde başka çocuk sahibi olmayı planlayanlar en yüksek oranda %49,68 ile yüksek farklılaşma illerindeki ve en düşük oranda %29,31 ile düşük doğurganlık illerindeki kadınlar arasındadır.

EN YÜKSEK "1 YIL İÇERİSİNDE BAŞKA ÇOCUK DÜŞÜNENLER" %49,68 <i>Yüksek Farklılaşma İllerindeki Kadınlar</i>	EN DÜŞÜK "1 YIL İÇERİSİNDE BAŞKA ÇOCUK DÜŞÜNENLER" %29,31 <i>Düşük Doğurganlık İllerindeki Kadınlar</i>

Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye’de evlilik ve doğurganlık olgularını deneyim, algı ve plan boyutlarıyla analiz etmek amacıyla yürütülen bu araştırma; Türkiye’nin demografik göstergeler bakımından çeşitliliğini temsil eden 12 ilde, 6.530 haneden oluşan örneklem grubuyla ve 10.408 katılımcı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Nicel yöntem ve kesitsel tarama deseni çerçevesinde kurgulanan çalışmada bilgisayar destekli yüz yüze görüşme tekniğiyle derlenen veriler cinsiyet, kuşak ve bölgesel doğurganlık tipolojisi değişkenleri ekseninde analiz edilmiş; Türkiye’nin demografik açıdan mevcut durumunu ortaya koyan ve geleceğine dair stratejik projeksiyonlar için temel oluşturan somut bulgulara erişilmiştir. Aşağıda, araştırmada elde edilen temel bulguların sentezini içeren genel değerlendirmeler sunulmaktadır.

Evlilik, doğum ve çocuk bakımı süreçlerine ilişkin olgusal verilerin analizi neticesinde ulaşılan sonuçlar Türkiye’de evlilik kurumunun halen toplumun ana omurgasını oluşturmakta olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte III. kuşakta “hiç evlenmemiş” olma oranının yüksekliği dikkat çekmekte olup bu oranın bölgesel doğurganlık tiyolojileri bakımından farklılık göstermesi, III. kuşak arasında evliliğin gecikmesinin yalnızca yaş faktörü ile açıklanamayacağını göstermektedir. Türkiye’de evlilik deneyiminin katılımcıların büyük bir çoğunluğu nezdinde tek bir evlilikle sınırlı kaldığı görülmektedir. Evlilik sürelerinin dağılımı ise evliliklerin büyük oranda uzun soluklu bir nitelik taşıdığına dair bulgular sunmaktadır. Evlilik deneyimlerinin sayı ve süre bakımından ortaya koyduğu tablo evlilik kurumunun toplumsal yapıdaki sürekliliğini koruduğu yönünde değerlendirilmektedir.

“Evlilik kurumu, toplumsal yapıdaki sürekliliğini korumaktadır.”

Doğurganlık pratiklerinde eşler arasında planlılık, isteklilik ve fikir birliği genel olarak yüksek orandadır. Ortalama canlı doğum sayısında ise kuşaklar arası keskin düşüş ve bölgeler arası farklılıklar mevcuttur. I. kuşakta yediye ulaşan ortalamaların, bazı bölgelerde II. kuşaklarda ikame düzeyinin dahi altına inmesi, aile yapısının az çocuklu veya çocuksuz bir modele doğru dönüştüğüne ilişkin önemli bir demografik değişime işaret etmektedir. Bölgesel farklılıklar ise bu değişimin ülke genelinde homojen bir seyir izlemediğini göstermektedir.

“Ortalama canlı doğum sayısı kuşaklar arası düşüş sergilemektedir.”

I. kuşaktan II. kuşağa geçişte ortalama doğumun tıbbileşmesi dikkat çekmektedir. I. kuşakta daha yaygın olan normal doğum II. kuşakta azalmaktadır. Buna karşın II. kuşakta sezaryen doğumun I. kuşağa kıyasla artmış olduğu görülmektedir. Sezaryen doğum yönteminin tercih edilmesinde doktor yönlendirmesi ve sağlık sorunlarının belirleyici bir unsur olduğu görülmektedir. Kuşaklar arası değişimde ise I. kuşaktan II. kuşağa sağlık sorunlarına dayalı gerekçelerin sınırlı bir düşüş sergilemesine karşın, kişisel tercihlerin payındaki artış dikkat çekmektedir.

“I. kuşaktan II. kuşağa sezaryen için kişisel tercih gerekçesi artış göstermiştir.”

İdeal çocuk sayısında “2 standardı”nın yaygın olduğu görülmektedir. Kardeş sayısı azaldıkça ideal çocuk sayısının da düşmesi dikkat çekmekte olup bu durum, az çocuklu aile modelinin kendini yeniden üreten bir döngüye girebileceğini düşündürmektedir. Kardeşlik müessesesine yönelik desteğin %90’ın üzerindeki oranı, kardeşliğin güçlü bir değer yargısı olarak varlığını koruduğuna işaret etmektedir. Ancak genç kuşaklarda ve düşük farklılaşma gösteren bölgelerde bu desteğin kademe olarak zayıflaması, tek çocuklu aile modelinin bir alternatif olarak kabul görmeye başladığını düşündürmektedir. Bu genel tablo, kardeşliğin bir ideal olarak önemini muhafaza etmekle birlikte esnemeye başladığını göstermektedir.

“İdeal çocuk sayısında ‘2 standardı’ yaygındır.”

Çocuk sahibi olmaya atfedilen değerler incelendiğinde çocuk sahibi olmanın toplumsal, sosyal, ailevi, psikolojik ve manevi katkılarının yüksek oranda kabul görüldüğü ortaya çıkmakta olup bu kabulün çoğunlukla düşük doğurganlık/farklılaşma illerinde daha yüksek olması dikkat çekmektedir. Öte yandan çocuk sahipliğinin ekonomik fayda sağladığına dair inancın %50’lerde kalması, çocuk yetiştirmenin bir yatırım olarak görülmediğine işaret etmektedir.

“Çocuğa atfedilen anlam psikososyal boyutlarda yüksek düzeydedir.”

Demografik tablonun gelecekteki seyrine dair kritik bir projeksiyon sunan planlar incelendiğinde evlenmeyi düşünmeyenlerin oranının %40’a yaklaşarak kayda değer bir seviyeye ulaştığı görülmektedir. Evlilik kararının önündeki temel kısıtların cinsiyete göre farklılık gösterdiği; kadınlarda eğitim hayatına öncelik verilmesinin, erkeklerde ise maddi hususların belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Evlenmeyi düşünenlerde ise çoğunlukla evliliğin ileri bir zamana ertelendiği görülmekte olup bu durum evliliğin artık hayatın “başlangıç” değil, “tamamlayıcı” bir aşaması olarak görüldüğünü düşündürmektedir.

“Evlenmeyi düşünenler çoğunlukla bu planı erteleme eğilimi göstermektedir.”

Çocuk sahibi olma düşüncesi incelendiğinde evli olan III. kuşak katılımcıların büyük bir çoğunluğunun çocuk sahibi olmayı planladığı, planlamayanlarda ise tıbbi gerekçeler ve yeni evlenmiş olmak gibi faktörlerin belirleyici olduğu görülmektedir. Çocuk sahibi olmayı düşünenlerin yarısının sahip olmak istediği toplam çocuk sayısının 2 olması, “2 çocuk ideali”nin planlara yansımada göstermektedir.

“Evli ve çocuksuz kişilerde çocuk sahibi olma planı yüksek düzeydedir.”

II. kuşak evli bireylerde başka bir çocuk sahibi olma eğiliminin oldukça sınırlı kaldığı ve mevcut çocuk sayısı arttıkça bu isteğin belirgin bir şekilde azaldığı görülmektedir. Özellikle düşük doğurganlık bölgelerinde tek çocuklu ailelerin dahi ikinci bir çocuk konusunda temkinli yaklaşması dikkat çekmektedir. Çocuk bakımında alınan desteğin yeni bir çocuk sahibi olma kararı üzerinde doğrudan ve pozitif bir motivasyon oluşturmaması ise ebeveynlik kararlarının sadece pratik destek mekanizmalarına değil, daha geniş sosyo-ekonomik ve zihinsel önceliklere dayandığını düşündürmektedir.

“Evli ve çocuklu kişilerin sadece beşte biri başka bir çocuk sahibi olmayı düşünmektedir.”

Araştırma neticesinde ortaya çıkan bu kapsamlı tablo, Türkiye’de aile ve nüfus yapısına ilişkin değişimin deneyim, algı ve plan boyutlarını evlilik ve doğurganlık olguları üzerinden somut bir biçimde ortaya koymaktadır. Kuşaklar arası farklılaşan dinamikler ve bölgesel heterojenlik, geleceğe yönelik aile ve nüfus politikalarının çok bileşenli, bütüncül ve kapsayıcı biçimde uzun vadeli bir perspektife dayanan stratejiler çerçevesinde belirlenmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler ve ulaşılan sonuçların, Aile ve Nüfus On Yılı vizyonu ile geliştirilecek politika ve uygulamalar için bilimsel kanıta dayalı bir zemin teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

